KAJA

Ilmub igapäew.

Toimetus, Tallinnas, Suur turg 16, könetraat 3-12, awatud k. 9 h. — k. 10 õht.
Öölüne walwekord, „Ühiselu" telefonijaas, könetraat 1-80.
Talitus, Suurturg 16, könetraat 5-81, awatud k. 1/29 hom. kuni k. 6 p. l.
Abitalitused: Tartus, Suur turg 8, 3. korral, Wiljandis, Tartu uul., Mooseri m., Pärnus, Nikolai uul. 41.
Peatoimetaja könetund k. 10—11 hom. könetraat 2-85.
Arijuhataja könetunnid kella 1/2 10—1/2 11 hom, ja 3—4 p. l., könetraat 5—81.
Aadress kirjawahetuseks: „Kaja" Tallinn, postkast 28.

Tähelepanu, jäänud kirjadest päewitatakse ära, et tagastamiseks postmarkidega ümbrikud ei ole. Igale küsimisele tuleb saatja nimi ja aadress alla kirjutada. Nõuetele mittevastawad kaebused ei tule.

Üksiku numbri hind 3 marka

Tellimise hind.

Postiga:		Ise ära wiies:	
1. kuu peale	75 mrk.	1. kuu peale	68 mrk.
3. „ „	225 „	3. „ „	204 „
6. „ „	450 „	6. „ „	408 „

Wäljamaale 1 kuu peale 200 marka.
Aadressimuutmine 20 marka.
Tellimisi wõtawad wastu talitus, abitalitused oma tellimiste wastuwõtjad ja kõik Wabariigi postkontorid. Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal ja mitmes muus wälisriigis wõtab iga kohalik postkontor „Kaja" tellimisi wastu.

Kuulutuste hind:
Üks millimeeter ühel weerul: lehe esimesel ja teisel leheküljel 5 mrk, tekstis teisel 6 mrk., kuulutuse küljal 3 mrk.
Kuulutusi wõtawad wastu kodumaal talitus, abitalitused ja agentuurid. Soomes — Sanomanuehtien Toimituskoimisto, Helsinki; Saksamaal ja Austrias — „Ala" Vereinigte Anz. Gesellsch., Berlin, Krausenstr. 38/39. Lätis — Ed. Peyhoh, Skuhnu eela, Riia.

Nr. 223. Reedel, 24. augustil 1923. V. aastakäik.

Suurem saadetus — Inglise ja kodumaa wabrikutest — willast meesterahwa palitu ja ülikonna, naisterahwa mantli, kostüümi ja kleidi — **riiet**

kohale jõudnud ja soowitame rikalikus wäljawalikus odawa hinnaga

Tartus, Kaubahoowis nr. 6—7
Telefon nr. 156.

Tschernow, Lukjep & Ko.

A. Hellat Eesti saadikuks Soome nimetatud.

ETA. Eesti saadikuks Helsingisse on nimetatud endine välisminister A. Hellat. Uus saadik asub juba lähemal ajal oma ametikohuste täitmisele.

Eesti-Soome kaubaleping.

Soome saarlastele ei takistata kauplemist Eesti rannal.

Eila teatasime Soome lehtede järele, kuidas Soome saarte elanikud idapoolses Soome lahes kaebawad, et kaubaleping takistab neid kauplemast Eestis silkudega ja Eestist kartulid ostmast. Nimelt wõiwad nad Eestiga kaubelda ainult Kunda sadama kaudu. Soome lehtedele teatatakse nüüd ametlikult poolt, et Eesti-Soome kaubaleping sarnaseid takistawaid punkte ei sisalda. Ettetulnud takistused olewat tekkinud ainult Eesti sisemisest tolli- ja sadamaoludest. Soome välisministeeriumi poolt olewat paari nädala eest meie valitsusele awaldatud soowi, et need takistused Soome saarlaste kauplemise suhtes kõrvaldataks, ja olewat head lootust, et Eesti walitsus heatahtlikult wastu tuleb. Küsimuse lahendamine sündiwat neil päewil Tallinnas.

Poola saadik Eestis tääb oma kohale.

ETA. Poola saadik Eestis härra Dobrzinski on Warssawist Tallinna tagasi jõudnud. Jutud tema lahkumise üle Eestist ei wasta kohaliku Poola saatkonna teadetel tõele.

Õhuposti korraldamine Lääne-Euroopaga.

Ka sisemaal seatakse õhuposti ühendus sisse.

Praegu on postiti peawalitsusel käimas läbirääkimised õhusõiduseltsi „Aeronaut'iga" õhuposti ühenduse sissejeadmisest Eesti ja Lääne-Euroopa wahel. Sellekohase lepingu kawa on juba walmis, kuid ta lõpulik allakirjutamine on weel wiibinud. Nagu kuuleme, oleneb see wiiwitus õhusõiduseltsi „Aeronautist", kes ei ole suutnud õhupostiweo asjus kokkuleppida Saksa õhusõidu seltsiga.

Nimetatud lepingu järgi läheks õhupost wiit liini mööda, nimelt: 1) Tallinn — Riia — Berliin — Amsterdam — Pariis; 2) Tallinn — Riia — Berliin — London; 3) Tallinn — Narwa — Peterburi; 4) Tallinn — Helsingi ja 5) kodumaa liin: Tallinn — Wiljandi — Pärnu — Tartu.

Õhuposti saatekulu määrad olekšid, peale hariliku frankeerimise, järgmised: sisemaale — kirjad 10 marka iga 20 grammi eest, postkaartid 5 mrk. ja riistpaela saadetised 15 marka iga 50 grammi eest; wäljamaale — kirjad 20 marka iga 20 grammi eest, postkaardid 15 mrk. ja riistpaela saadetised 45 marka iga 50 grammi eest. Wäljamaale saadetawate kirjade saatekulud on ühesugused, sellepeale waatamata, kui kaugele kirjad lähewad.

Kui õhusõiduselts „Aeronautil" korda läheb õhupostiweo asjus kokkuleppida Saksa õhusõidu seltsiga, siis on loota, et õhuposti ühendus algab kõige lähemal ajal.

Uued õhuposti margid.

Lähemal ajal on loota õhuposti sissejeadmist Lääne-Euroopaga, mille üle praegu posti peawalitsuse ja osaühisuse „Aeronaut'i" wahel läbirääkimised käimas on. Sel puhul lastakse posti peawalitsuse poolt wälja uued 5-, 10-, 15-, 20- ja 45-margalised õhupostmargid, millede joonistused juba teedeministeeriumi poolt kinnitatud.

Aino Kallase kirjanduslik ringreis Eestis.

Aino Kallas kawatseb oktoobri algul Eesti linnades kirjanduslikke õhtuid teha panna, kus ta oma Eesti novelliši ettekannab. Ringreis läheks läbi järgmistest linnadest: Tallinna, Tartu, Haapsalu, Rakwere, Narwa, Wõru, Walk, Wiljandi ja Pärnu.

Sõdurite waba aja kasutamise kohta

on sõjaminister 23. jkp. uue päewakäsu awaldanud, mille järele õppustest ja toimkondadest wabal ajal, äripäewal peale õppust ja pühapäewal kella kahest peale lõunat wõiwad kõik sõdurid, kes distsiplinaar karistust ei kanna ega kohtu ehk kohtuliku eeluurimise all ei seisa, wäeosa piirkonnast lahkuda kuni kella 20 ¾-ni ilma ülemuselt luba küsimata, end registreerides oma allüksuse (kompanii, eskadroni jne.) korrapidaja juures. Peale tähendatud aja wõiwad sõdurid lahkuda ainult oma allüksuse ülema isiklisel loal, kus juures nad warustatud peawad olema sellekohase kirjaliku tunnistusega. Igal juhtumisel ei wõi sõdureid wabastada kauemaks kuni kella 24-ni, et neil wõimalus oleks järgnewaks tööpäewaks korralikult wälja puhata.

Erakorralistel olukordadel jääb diwiisi ülematel õigus käesolewast sõdurite wabastamise korrast ajutiselt kõrwale kalduda, millest neil igakord sõjaministrile tuleb ette kanda, põhjenduste äranäitamisega.

Wäljaspool wäeosa piirkonda peawad sõdurid korralikult ja wormi järele riides olema, ning ennast eeskujulikult ülewal pidama. Wormiks loetakse wäeosast wäljaantud riide warustust, wõörihm ümber õlarihmadeta. Ülealoteenijatele on lubatud wabal ajal erariideid kanda.

Mees, kes Inglismaalt Prantsusmaale ujus.

Ameeriklane Sullivan ujus hiljuti üle Pas de Calais merekitsuse, Inglismaalt Prantsusmaale 27 tunniga. Tema on kolmas sadadest katsetegijatest, kellele see üliinimlik jõupingutus on õnnestanud. Pilt kirjutab Sullivani weest wäljaronimisel Prantsuse kaldal Calais sadamas, mille järele ta kohe minestusse langes.

Nukkoe-Wormsi kaanali puhastustööd lõppenud.

Hiljuti lõppesid mereasjanduse peawalitsuse korralduse! alganud Nukkoe-Wormsi kaanali puhastamise ja süwendamise tööd. Nimetatud kaanalis lasti sõja ajal Wene walitsuse poolt põhja kaks suuremat purjekat, et laewasõitu kaanalis takistada. Nüüd on need purjekad ülestõstetud ja kaanal laewasõiduks kõlbulikuks tehtud. Seni oli suurematel laewadel sealt läbipääsemine wõimata. Kaanali puhastamist ja süwendamist toimetas üks kohalesaadetud tõstelaew ühes tõstekraanaga; tööšid juhatas kapten Wunk.

Puhkuselt tagasi

on jõudnud ja ametikohuste täitmisele asunud teedeministri abi hra Kark ja postipeawalitsuse esitaja inf. Jalajas, kuna ehituspeawalitsuse juhataja inf. Pärna puhkeaeg 1. septembril lõpeb.

Wenelased asuwad Karjala koloniseerimisele.

Wene ametiasutustes arutatakse praegu Murmani - Karjala koloniseerimise küsimust. Asumikude kohale meelitamiseks on tarwilikuks tunnistatud laialine laenu wõimaldamine asumikudele nende warustamiseks elusa ja eluta inwentaariga. Tarwilikuks on tunnistatud ka sisekaubanduse komissariaadilt nõuda, et see Karjalasse wäikelaenuasutuste wõrgu looks. Murmani raudteewalitsus tahab omalt poolt sammusid astuda ladude asutamiseks, millest asumikke warustatakse kalapüügi ehinõude ja põllutöörijistadega.

oooooooooo

Tsirkus „Kontinentaal"

Reedel, 24. augustil s. a.

suure juubeli - eeskawa

täielik kordamine.

Seisab koos 4 jaost ja 25 numbrist.

Hariliku hindadega

Algus punkt kell 8 õhtul.

Suurem partii meeste- ja naisterahwa

paltsariiet

kohale jõudnud.

Müük en gros ja en detail

K-ü. „Ofa" Estonia all tpl. nr. 11.

!!! Uuendage aegsasti „Kaja" tellimist 1. septembrist !!!

Saksamaa ristikäik.

(Meie kaastööliselt Berliinist.)

Kogu ilma tähelpanu on praegu pühendatud Saksamaa sündmustele. Mis siin sünnib, on wõrdluseta oma ulatuse ja tähtsuse poolest kogu Euroopa, wahest ka kogu ilma suhtes. Sündmuste majanduslikste tagajärgede üle on palju harutatud, kuid wõimalik, et poliitilised hullemini jalustrabawad. Praegusel silmapilgul on mõne päewa eest weel nii tormaw sündmustehoog pisut aeglasem, kuid rahurannast unistada oleks mõttetu. Heitlus kestab edasi ja iga homne päew wõib tuua uusi ootamatusi.

Mis on Saksamaaga sündinud, et kogu ta olemasolu on jaanud küsitawaks, selle üle on wist harilikul kodumaa ajalehelugejal nii mõneski suhtes kaunis segane pilt. Katsun sellepärast katkendlisi teateid selles ülewaates koondada ja wärskendada.

Saksamaa häda on huwitawalt iseloomulik just meieaegse tööstuslik-kapitalistlisele riigile. Berliin ei nälgi praegu mitte sellepärast, et waenlane wärawatel, nagu omal ajal Pariis, ei ka sellel põhjusel, et maa saadused wägede ülespidamiseks lähewad ja pealinngi söömata, nagu wast oli Moskwa. Sugugi mitte. Saksamaa ei sõdi ja polegi tal nimetamiswäärt wäge toita. Saksa wabrikud on korras ja nende wärawatel ootawad miljonid töölised tööd, kaubandusline ilm teeks äri sülle ja seljaga, talumees tahaks linnalasega oma rikkalikku põllusaaki jagada, — kuid kõige selle peale waatamata walitseb tööpuudus, kabanduseisak ja nälg linnades. Majangusteadlastele wäga õpetlik — huwitaw seisukord. Kapitalistline riik tarwitab raha, nagu inimene õhku. Saksamaa wiletsuse põhjus on puht rahamajandusline. Riiklises organismis on teda toitwa mahla wõi were — s. o. raha — ringjooks takistatud, wõiks ka ütelda, et see weri on wäga wesiseks muutunud, ja nüüd ähwardab organismi korratu toitmise tagajärjel hukatus. Kuidas see tuli?

Londoni kokkuleppe järele 5. maist 1921. a. on Saksamaa kohustatud 132 miljardi kuldmarka sõjakahjutasu maksma. See on kaunis tüse summa. Wõrdluseks nimetan, et löödud Prantsusmaa 1871. a. wõitja Saksamaale 5 miljardi kuldfranki pidi maksma, mis suureks summaks loeti; kogu riikide wõlad Ameerikale on 48 miljardi kuldmarka; kogu Saksa rahwa warandust hinnati enne sõda 376 miljardi kuldmarga peale; Saksamaa kulud ilmasõja kestes rehkendatakse 70—80 kuldmiljardi peale. — Sellest 132 miljardist on Saksamaa, kuigi tõrkudes ja wastupunnides, käesolewa aasta alguni ümmarguselt 8 miljardi (ainetes ja rahas) tasunud. Jaanuarist peale on Ruhri konflikti tõttu maksud Prantsusmaale seismas, kuna teistele liitlastele wäikestwiisi edasi makstakse. — Kui kogu nelja aasta jooksul wastu punniti, siis lõi Saksamaa läinud jaanuaril sarwed koguni seina: ei jõua maksta. Kutsutagu kokku erapooletu komisjon, küll see ütleb sedasama. Ei jõudwat esiteks sellepärast, et riik majanduslikselt jõuetu laastawa sõja, asumaade, rikkamate maakondade (Elsass-Lothringen, Silecsia, Ohtu-Preisi), kaubalaewastiku ja teiste kaotuste tõttu. Teiseks sellepärast, et wõlg wäga suur. Kogu Saksa rahwa warandus 1921. a. olla (Dr. Fr. Raabi järele) kõigest 197 miljardi kuldmarka olnud, kuidas wõiks sellest 132 miljardi wõlga tasuda. Tõsi, maal olewat weel jõukas suurtööstus — kaubandus. Kuid kui ta oma kapitaali wõlatasuks ohwerdaks, siis jääwat tööstus ilma äri kapitaalita. Ilma selleta aga ei saa tooresaineid, ilma nendeta pole tööd, ilma tööta pole leiba. — Mitte et peawõlga üksi, — ka selle kummatu wõla protsente ei jõua Saksamaa tasuda. Wõlg aina kaswab. Weel kurwem: rahwa warandus — 197 kuldmiljardi — on nii wäike, et sellega ka täit oma tarwidust ei suuda produtseerida.

1921. aastal, näiteks, wõis Saksa rahwamajandus ainult kaks kolmandikku üldtarwidusest walmistada. Ülejäänud üks kolmandik pidi tagawarast wõetama, wõi jälle rahwas pidi wähem tarwitama, mis aga wõimalik on elanikkude tööjõu, terwise ja moraali arwel. Wõlgade tasumisel läheks aga rahwas puudust kannatades füüsiliselt ja moraaliliselt koguni allamäge. — Nii sakslaste loogika wõlgade suhtes. Muidugi, harwa trehwab wõlglast, kes ütleb: jah, wõin ja tahan maksta... Kuid on ka sakslasi, ja paljugi, kes kogu asja nii kohutawaks ei pea: maksta tulla kogu summast ikkagi ainult umbes 80 miljardi, ülejäänud olla mingisugused kupongid ja osalt kahjutasud riikidele, kes kogu asja peale walmis käega lööma (Inglismaa, Ameerika, Itaalia). Maksutermiini pikendusel wõida Saksamaa hea tahtmise juures aga siiski tubli summa tasuda. Kuid just see hea tahtmine puudub. Ameeriklased naljatawad heasüdamlikselt: „sakslasi huwitab kõik muu, kuid mitte nende wõlad; summa, mis nad walmis on maksma, oleks 00,000,000 marka; ka meile (ameeriklastele) wõlgnewad nad terwelt 1.479.064.313 dollari 92 centi, ehk jaame meie wiimaks 92 centi; sakslased peawad endi wõlasumma markadeks ümberarwama ja see wõtab ju aega..." Ja, ameeriklased ning inglased wõiwad sakslaste poolnaiiwse punnimise üle nalja heita: neil pole purustatud maakondi, kuid prantslastel ajab lugu kopsu üle maksa — nende oma majanduslised „rehnungid" põhjenewad sakslastelt saadaolewatel summadel.

Et sakslasi maksma sundida, okkupeerisid läinud jaanuaris prantslased Ruhri maakonna. Siin on Saksa kiwisöe-, rauaja wabrikutööstuse keskkoht. Ruhr andis Saksamaale 77 % kõigest kiwisöe ja 68 % toorerana saadustest. Wiiest miljonist elanikust olid 550.000 töölist ainult söekaewandustes tegewuses. Siin lõi Saksa riigi tööstusline elusoon.

Ruhri waldamisest peale algab Saksamaa tõsine ristikäik. Sündmus rabas walitsust ja rahwast puru ootamata. Ehk küll Versailles'i rahuleping maksutõrkumise korral pantidewõtmist lubab, ei oodatud siiski sarnast rabawat hoopi. Riigikantsler Cuno, kes kui elukutseline suurkaupmees jõukate kihtide poolt riigitüürile oli kutsutud, oli lühida nägemisega poliitiker. Tema walitsus ajas hulkade meeleolu poliitikat, ilma kawata ja sihita. Otsatu kuludega organiseeriti n. n. „passiiwne wastupanek" prantslastele: asutused, ametnikud ja töölised pidid wõõraste wõimude käsud täitmata jätma; kus wõimalik, seal prantslaste korralduste wastu toimetama. Käsualused tegid ka nii, sest esiteks oli nii käik ja teiseks — tasuti hästi. Ei prukinud karta teenistuse, koha ega kodu kaotamist: riik maksis palgad edasi, hoolbas, pansioneeris. Tööstурid, kes saadusi tekkinud seisukorra tõttu turule ei saanud saata, töötasid ladudesse ehk lasid tehased koguni seista: riik tasus helde käega kulud ja maksis palgad. Terwe päratu tööstusringkond sai kui hiigla waestemajaks riigi tasku peal. Isamaalsuse nimel külwas walitsus ohtralt raha; ja soowijaid oli arwuta, muudkui mees, kes rohkem sai. Keegi ei nõudnud aruandeid ei andjalt ega saajatelt. Wähemalt wastane pidi sarnase mulje saama, et kõik kergesti ja aina lodinal läheb. Samal põhjusel ei tehtud ka juttu uutest sissetulekutest, wastawalt wäljaminekutele: rahapress kattis kõik. Ta ju kõige ideaalsem maksude jaotamise ja sissenõudmise abinõu: maksja ei teagi, palju wõi millal ta maksab.

Kergekäelises rahapressi wäntamises peitub Saksa majanduspoliitika kõige kurjem patt. Muidugi ei kawatsetud meelega nii kaugele minna, kuid üks häda tingis teise. Nimelt hakkas mark hüpetewiisi pöörasalt langema. Need häkilised hüpped ja nende ulatus wiisid kõik riigi harilikud sissetulekud — maksud, raudteed, post — pea nullini. Sila määratud kõrged tariifid olid täna ju saiaraha, homme juba krossid, mis enam arwepidamise kulusidki ei tasunud. Riiklised ja kogukondlised asutused jäid koguni kuiwale. Et mark nimelikselt aga ikka margaks jäi, siis ei saanud riik wõlgu antud summadest pea midagi tagasi: wahepeal oli antud summa oma wäärtuse kaotanud. Rahamasina wänta tuli hädasunnil ikka kiiremini pöörata, kuni ta pea kõik riigi tulud andis — 96 protsendini.

Paberihulga suurenemine rõhus muidugi omalt poolt marga wäärtuse alla, kuid iseäranis häwitawad äkilised langemised tekkisid poliitilistel põhjustel. Okkupatsiooni majanduslikselt halwawatele tagajärgedele lisaks tulid hõõrumised ühiskondlisel alal. Siseriigis tekkis kaotatud sõja ja rewolutsiooni tagajärjel suur kogu poolhulkuwat, rööbastest wäljalöödud elementi (endised sõjawäelased, pagulased kaotatud ja okkupeeritud maakondadest, walitsenud würstide õuekondlased jne.), kes maksma korra ja oludega kuidagi ei suuda leppida, siin ja seal urgitsewad ning segadusi tekitawad. See liik rahwast leidis nüüd okkupeeritud maades omale tänuwäärt tegewuspõllu. Isamaalsuse nimel terroriseeriti omi ja wõõraid. Ärides ja lokaalides, kus prantslastele midagi müüdi, lõhuti nende salkade poolt mööblid puruks wõi löödi aknad sisse. Sillad purustati, raudteed lõhuti, wahisoldatid surmati öö pimeduses. Wastane wõttis omalt poolt karmid wastuabinõud tarwitusele, mille all omakorda rahwas ja riigimajandus kannatada said. Terawad konfliktid ja majanduskriisid lõidki margal lõpulikult põhja alt. Nii wälismaadel kui siseriigis kadus sootuks usk seisukorra paranemise peale. Marka ei tahtnud keegi, ta muutus wäärtuseta paberilipakaks. Produtseeriw maarahwas ei toonud enam oma saadusi turule, linnadele hakkas nälg kallale tükkima. Hulkade rahulolematust ei wiiwitanud kasutamast äärmiste poliitiliste woolude agitaatorid. Maaliti ette, et maksma riigikorra wahetusega kõik hädad nõiakepil kõrwaldatakse. Korralagedus kaswas ja riigiwõim näis pinna jalgealt kaotawat. Paaril korral — juuli lõpul ja augusti keskel — oligi tõenäoline, et wõim kommunistide kätte läheb.

Sündmuste läbi hirmunud suurkapitalistlised ringid taganesid walitsemisest ja wõimule asusid uues walitsuses keskerakonnad ja sotsiaaldemokraadid. Nüüd katsutakse päästa, mis weel wõimalik. Uus maksude süsteem, soliidsed posti- ja teedetariifid, sunduslised riigilaenud, kommunaalproduktide hindade korraldamine — langewad nüüd nõrkema kodaniku turjale. Homsest peale on raudteel sõidupiletid 9 korda, kaubatariif 20 korda kallim, kui täna; üks trammi ots 100.000 marka; kubikmeeter gaasi maksab 200.000 marka, leiwanael 80 tuhat; worst, liha, wõi — üle miljoni. Uute postitariifide järele maksab kohaline kiri 8 tuhat marka, kaugemale 20 tuhat; postkaart — 4 tuhat ja 8 tuhat. Need tariifid on ajutised. Et uute marga langemiste tagajärgede eest hoiduda, pannakse septembris wäärtuskindlad tariifid maksma. Praeguse kursi järele on indeks üks miljon kakssadatuhat, see on: ennesõjaaegsed hinnad saaksid nüüd selle arwu peale kaswatatud. Margakursi muutusega muutub ka indeks. Üldse läheb kõik elu — palgad, maksud, laenud, rendid — indekside peale üle, mis summadele wäärtuskindluse peab andma. Osalt on sarnane süsteem ju senini kaubanduses ja tööstuses maksmas olnud. Ka palgad on mitmes tööstusharus, näiteks metallitööstuses, ju wäärtuskindlad. Nimetatud liigis on praegu täiskaswanud meestöölise tunnipalk: I. — V. klassini 300—266 tuhat marka; siia juure tulewad koha- ja perekonna lisad. Alaealised ja naistöölised saawad wähem.

Ülemaltoodud uuendused oleksid hädareformid, mis praegusel momendil peaksid aitama riigimajandusel pisut jalule tõusta. Nendele järgneksid laiema ulatusega põhjalikud uuendused kogu majanduspoliitikas, mis riigile jälle loomulikud sissetulekud peaksid soetama ja rahawända pikkamööda seisu sundima. Iseäranis rõhutawad sotsiaaldemokradid — kandew partei uues walitsuses — asiwäärtuste (Sachwerte) maksu alla panemist. Kommunismi hirmul pea kaotanud kodanlised rühmad on senini järelandlikud olnud, kuid kui kaua nende wastutulelikkus kestab — on küsitaw. Igatahes on suuremad lahingud maksu uuenduste alal alles ees.

Et uuendustest oodetaw tulu alles tulemata, siis on praegu seisukord weel wõimata raske. Uus walitsus, et meeli rahustada ja lootust istutada, tõi oma esimestel päewadel marga toetuseks jälle suuri ohwrid. Tal läks ka korda mõneks päewaks kurssi pisut parandada, kuid mitte kuigi kauaks: ju eila tõusis wabal wahetusel dollari hind jälle wiie miljonini. Riigipank ei jõua ikkagi kolossaalset paberraha woolu, mis turg tarwitab, takistusteta liikumas hoida: rahamärkide puudus pankades ja ärides halwab asjaajamist ja läbikäimist. Praegu tehakse igapäew 26 biljoni uut raha, lähematel päewadel loodab riigipank seda arwu 50 biljonini päewas tõsta. Peadpööritawalt kaswaw tempo, kuid marga wäärtus langeb ja hinnad tõusewad weel kiiremini. Turg tarwitab paberraha näol terwe ookeani paberit. Rehkendatakse ja makstakse ju aina miljonitega. Ametlikult maksab mark täna ühe miljondiku rahuaegsest hinnast, kuid kaubawahetuses tuntawalt wähem: kuna wälisproduktide hinnad (rasw, margariin j. t.) dollariga sammu peawad, on sisemaa saadused, eriti toiduained, ju kaugel ees. Kallidus pole praegu tingitud mitte enam raha odawusega, waid kaupade puudusega: toiduaineid ei tooda enam turule, tööstus ei suuda uusi kaupu soetada, kaubandus hoidub wäärtuslisemaid asju müümast. Kõigilpool seisak, tühjus.

Kõik katsed marga wäärtust tõsta wõi wähemalt kindlaks määrata, on äpardunud. Lootuski on kadunud.

Berliin, 19. VIII. 23. J. W.

oooooooooooooooooooo

Wenemaalt.

Elukalliduse tõus Wenemaal.

Gosplani andmete järele on elukallidus Wenemaal augustikuu esimese wiie päewa jooksul tõusnud keskmiselt 6 protsendi wõrra, kusjuures tööstussaaduste hinnad on tõusnud 8,5 protsendi ja põllumajandussaaduste hinnad 3,9 protsendi wõrra.

Hinnatõus on iseäranis tuntaw wolgaäärsetes linnades.

Telegraafi otseühendus Wenemaa ja Inglismaa wahel.

Mitme aasta jooksul katkestatud telegraafi otseühendus Inglismaa ja Wenemaa wahel on neil päewil jälle jalule seatud ja nimelt Murmanski kaudu.

Õhusõiduliin Harkow-Odessa awatud.

Üheksandal augustil awati Harkow-Odessa õhusõiduliin, mis 400 kilomeetrit pikk on. See liin oleks üks lüli Moskwa-Odessa õhusõiduliinist, mis koos seisab Moskwa-Harkow ja Harkow-Odessa liinidest. Sõidu wältus Moskwast Odessasse on 7½ tundi.

Territoriaal diwiiside moodustamine Wenes.

Enamlise ajakirjanduse teatel olewat mitmete territoriaal (miilitsa) diwiiside alalised — kaadrikoosseisud juba moodustatud. Nüüd on asutud nimetud diwiiside waheldumwa koosseisu („peremennõi sostaw")) täiendamisele kohalikkude meeskodanikkudega, kes oma wanuse poolest tegelikku wäeteenistusse enam ei kuulu.

Paremad punawäe juhid olewat määratud territoriaal diwiiside moodustamise läbiwiimiseks.

Käesolewal aastal septembrikuu jooksul kawatsetakse esimest korda teostada territoriaal diwiiside koondharjutused, milleks kõiki diwiiside waheldumwasse koosseisu kuuluwaid mehi teatud aja peale kokku kutsutakse. Harilikul ajal, peale koondharjutustest osawõtmise aja, wiibiwad waheldumwasse koosseisu kuuluwad isikud oma igapäewasel tööl.

Töörahwa keskwalitsuse ülema Mehonoshini seletuse järele tahetakse praeguse nõukogude Wene uue sõjalise organisatsiooni abil ette walmistada sõjategewuseks neid „mitmemiljonilisi töö- ja talurahwa tagawarasid", millede üle punawäe 5-aastase juubeli puhul kirjutas Trotski. —n

Reisijate liikumine Wenemaa raudteel wäheneb.

Reisijate liikumine, mis 1922. aastal Wenemaal oma kõrgustipule jõudis, on pärast seda järjest alanenud.

Nii olid eelmise aasta oktoobrikuul Wenemaa raudteesid mööda edasi liikunud 9.752.000 inimest, käesolewa aasta jaanuarikuul aga 6.428.000 ja weebruaris 4.482.000. Ühenduses sellega langewad ka raudteede tulud.

Wõõrastemajade awamine Moskwas.

Rahwakomissaride nõukogu on otsuseks teinud Moskwa lühikeseks ajaks sissesõitwate isikute jaoks 36 wõõrastemaja korda seada. Sel puhul on käsk awaldatud, et nende 36 wõõrastemaja praegused elanikud oma korteritest lahkuks, wastasel korral tõstetakse nad administratiiw korras wälja.

Nälg Wenemaal.

Turkestani keskkäidesaatwa komitee esimees on nõukogude walitsust informeerinud, et Ferghanas 387.000 inimest tänawu peab nälgima. Enne sõda oli Ferghanas 257.000 hobust, nüüd on 27.000 ainult.

oooooooooo

Päewaundised.

Eesti-Läti kaubalepingu eelläbirääkimised lõpule jõudnud.

Nagu juba teatasime, tulid esmaspäewal alganud Eesti-Läti wahelistel nõupidamistel arutusele tulewase Eesti-Läti kaubalepingu põhimõtted. Nende põhimõtete wäljatöötamine jõudis juba kesknädalasel koosolekul lõpule. Wastuwõetud otsused anti redaktsioonikomisjoni kätte.

Eila waatas üldkomisjon weel kord, nüüd juba redigeeritud otsused, läbi, mõnes kohas wähemaid muudatusi tehes.

Täna toimetatakse wastuwõetud otsuste ümberkirjutamist, kuna homme mõlemad pooled nimetatud otsustele alla kirjutawad.

Ühes sellega wahetatakse ka mõlemi poolte wahel nende kaupade tollitariifid, mida kumbki riik kaubalepinguga seotud naabrimaale kawatseb wälja wedada.

Nii oleks siis Lätil kui ka Eestil enne oktoobrikuus kawatsetud kaublaepingu sõlmimist wastastikku ükteise tollimaksu normidega tutwuneda.

Sellega oleks siis mõlemi riigi wahel kaubalepingu tegemiseks tee tasandatud.

Telefoni liini- ja põhimaksu kawatsetakse alandada.

Posti peawalitsusel on kawatsus tulewal aastal tõsta telefoni liini- ja põhimaksu, ning selle arwel wastawalt kõnemaksu tõsta. See on tingitud alalistest palwetest, mis maalt tulewad, milledes palutakse liinimaksu alandada, kuna praegu mitmel pool just kõrge liini- ja põhimaksu tõttu telefoni ühendust sisseseada ei jõuta. Et aga seega tekkinud puudujääki kuidagi katta, kawatsetakse telefoni kõnemaksu üle riigi natukene tõsta. Seda põhjendab ka asjaolu, et meil kõnemaks, wõrreldes teiste riikidega, on wäga odaw.

Nimetatud küsimus on osalt ka selletõttu päewakorrale kerkinud, et meil praegu 139 wallawalitsust töötawad ilma telefoni ühenduseta. Liinimaksu alandamisega loodetakse, et telefoni ühenduse sisseseadmine seega kõigile kättesaadawamaks kujuneb. Mis wallawalitsustesse puutub, on Saaremaal ja Petserimaal praegu ainult mõnel wallawalitsusel telefon, kuna suurem osa ilma telefoni ühenduseta töötawad.

Nimetatud posti peawalitsuse kawatsus ei ole weel teedeministeeriumile esitatud.

Soome märgukiri Wenemaale.

Soome nõuab enamlastelt Tartu rahulepingu täitmist ka Ida-Karjala suhtes.

Läinud kolmapäewal, 22. aug., on Soome wälisminister Vennola poolt N. Wenemaa Helsingi saadikule ära antud pikem märgukiri, Ida-Karjala küsimuse kohta. Märgukiri, mis järgmisel päewal awaldati ka kõigis Soome lehtedes, on wastuseks hiljutise Wene märgukirja peale, milles enamlased süüdistasid Soome walitsust selles, nagu ei oleks wiimane, Ida-Karjala asjus rahwasteliidu poole pöördes, oma nõudmisi põhjendanud rahulepingu protokollile enesele, waid wigasele prantsuskeelsele tõlkele. Soome märgukirjas näidatakse, et see süüdistus on aluseta. Märgukirja lõpus tähendatakse, et Wene walitsus lihtsalt ei taha, et Ida-Karjala küsimuse lahendamine antaks erapooletu wahekohtu kätte ja et Wenemaa teguwiis on täielikult wastolus nende põhimõtetega, mida nõukogude walitsus on kuulutanud. Soome walitsus tahab ka edaspidi kindlasti Tartu rahulepingu täitmist nõuda ning seda ka lepingus lubatud Ida-Karjala õiguste suhtes.

Leipzigi messele sõiduks pole takistusi.

Kohalik Saksa saatkond palub meid teatada, et põhjendamata on wiimasel ajal ühes osas wäljamaa ajakirjandusest, osalt meilgi, ilmunud hoiatawad teated Saksamaa sisepoliitiliste, majanduslise ja sotsiaalsete olude terawamaks muutumise kohta. Need teated näitwad isegi selleks kaasa mõjuwat, et paljud Leipzigi messe alalistest wõõrastest on keeldunud end messele sõiduks ülesandmast, kartes, et mõnes Saksamaa osas, näiteks Sachsenis, ei ole küllalt kindlustatud awalik julgeolek. Need teated on täielikult aluseta. Kõik streigid ja sisepoliitilised rahutused, mis riiki enne uue kabineti ametisseastumist ähwardasid, on kokku warisenud ja on oma tõsise iseloomu kaotanud.

Riigipäewa rõhuwale enamusele toetaw kabinett on awaldanud kindlat kawatsust, igat wäljaastumist awaliku korra ja julgeoleku wastu, ükskõik kelle poolt see ei tule, maha suruda kõigi wõimalikkude abinõudega ja teda toetawad selles ka kõik osariigid. Leipzigi messe suhtes tuleb iseäranis tähelepanna nõupidamist, mis 17. aug. oli Saksa riigikantsleri ja Sachseni peaministri Zeigeri wahel majanduslise ja poliitilise seisukorra üle Sachsenis. Nõupidamisel selgus, et Sachseni walitsus täielises kokkukõlas keskwalitsusega tahab kõige jõuga kaitsta praegust riiklist korda Saksamaal.

Asjast huwitatuile ei ole Leipzigi messele sõiduks olemas mingisugust hädaohtu.

Prantsusmaa ei tee heakstegemisküsimuses järelandmisi.

Prantsuse wastus Inglismaale.

Prantsusmaa nõuab 26 miljardi kuldmarka. Ruhri okkupatsiooni seaduslikkuse kaitsmine. Liitlaste wastastikune sõjak[illegible]e tasumine wõib sündida alles pärast heakstegemiste õiendamist.

Pariis, 22. aug. (ETA.)

Prantsuse wastuses Briti märgukirja peale soowitatakse perioodiliselt kindlaks määrata Saksa maksujõudu ja waraallikaid. Tähtajalisi maksusid wõiks olude kohaselt muuta heakstegemiskomisjoni häälte enamusega. Prantsusmaa nõuab, et liitlased tunnistaksid tema maksuosaks 26 miljardi kuldmarka A ja B maksutähtedes ning määraks temale C maksutähtedest osa, mille suuruse määrawad tema wõlakohustused liitlastele.

Prantsuse wastuses kaitstakse Ruhri okkupatsiooni seaduslikkust, kuid tähendatakse, et passiiwse wastupaneku lõpetamise korral muudetakse okkupatsiooni iseloom.

Wastuses tähendatakse, et isikute ja eraomanduse kantud kahjule peab andma eesõiguse sõjakulude wastu. Järjelikult ei peaks liitlased mitte ükteiselt nõudma sõjakulude õiendamist enne kui Saksamaa on hakanud maksma. Prantsusmaa ei arwa mitte, et Inglismaa kawatseb nõuda liitlastelt wõlgade tasumist enne heakstegemiste õiendamist.

Pariis, 23. aug. (ETA.)

Prantsuse poliitilised ringkonnad kiidawad Prantsuse wastuse Briti märgukirja peale ühemeelselt heaks.

Inglise ajakirjanduse arwamised.

London, 23. aug. (ETA.)

Käsitades Prantsuse märgukirja, tähendab „Daily Chronicle", et wõib esimesel pilgul juba ütelda, et märgukirjas ei tehta järelandmisi. Kui Prantsusmaa juba kord on asunud õnnetule Ruhri okkupeerimisele, peab tema meiega kokku leppima enne kui õnnetus tabab meid kõiki, wõi peame wiibimata lahkuma tema seltskonnast. Tagajärjed oleksid kõige halwemad siis, kui meie ei saawutaks temaga isegi osalist kokulepet ega lahkuks.

„Daily Expreß" tähendab: Meie walitsus ei pea Prantsusmaale enam järele andma. Meie wõlgnikud peawad maksma meile nii kui meie maksame oma wõlausaldajatele.

„Daily News" kirjutab, et kui temalt wõtta kaunistused, ei märgi wastus tollisuurustki edu.

„Daily Telegraph" seletab, et tegelikult jätab märgukiri kõik nii, nagu ta oli, ja ei too mingit lahenemist ühisele pinnale, mil Briti ja Prantsusmaa wõiksid uuendada mõlemi rahwale nii soowitawa ühise poliitika.

„Daily Mail" tähendab, et kuna on selgunud Prantsuse soow, alal hoida wastastikku lugupidamise sidemeid ja liitu, ei peaks mingit põhjust olema edaspidistele lahkuminekutele mõlemi walitsuse wahel. Puudutades Poincaré tähendust Prantsuse wõimaliku kokkulangemise üle, seletab leht, see olla täiendaw põhjus, miks mõlemad walitsused peaksid kainetel läbirääkimistel lahendama kõik tülikusimused. Seda wõib teha kui Briti rahwas seda kindlasti soowib, ja nii tehtakse.

Märgukirja wastuwõtmine Saksamaal.

Berliin, 23. aug. (ETA.)

Sel ajal kui äärmine parempoolne ja äärmine pahempoolne Saksa ajakirjandus ei näe Poincaré märgukirjas mingit wäljawaadet kokkuleppe peale ja „Rote Fahne" sellest hoolimata kardab kokkulepet töötawate kihtide, maa-ala puutumatuse ja Saksa iseseiswuse kulul ning ähwardab wõitlusega „nugadeni" niisuguse diktatuuri wastu, kirjutab „Vorwärts", et märgukiri küll ei too lahendust, kuid on, wõib olla, siiski esimene järk teatud arenemises, mis wõib wiia Inglise-Prantsuse ja Saksa-Prantsuse kokkuleppe kaudu Ruhri sõja likwideerimisele.

Öömajade ja sissesõidu kohtade wõrgu loomise asjus maakondades.

Omal ajal palus põllutööministeerium maakonnawalitsustelt teateid koguda, kas on tarwilik ja kui palju tuleks maakondades öömajasid ja sissesõidu kohti rahwa huwides awada. Siseministeerium saatis maakondadelt saadud andmed ühes wiimaste poolt ettepandud tingimistega, millega nemad nõus on öömajasid awama, põllutööministeeriumile edasi, paludes mõisate planeerimisel tähendatud otstarbeks wastawad maad ja hooned eraldada. Nüüd on põllutööministeerium administratiiw-asjade peawalitsusele kirja saatnud maakonnawalitsustele teatamiseks, et suurem osa mõisasid on planeeritud ning kohad wälja antud, kusjuures öömaja kohtadeks sündsad hooned planeeritud maadega wälja anti ja rentnikkudega wastawad lepingud tehti, selle tõttu puudub põllutööministeeriumil wõimalus maid ja hooneid, wäljaarwatud planeerimata mõisad, anda. Wiimastest mõisatest öömajade awamiseks maasaamise asjas tuleb maakonnawalitsustel kohalikkude riigimaade ülemate poole pöörata, kes kirjawahetused ühes oma arwamisega põllutööministeeriumile otsustamiseks saadawad, kuna planeeritud mõisatest öömajade kohtade saamiseks krundi rentnikkudega tuleb kokku leppida. Nõnda jääb wist öömajade wõrgu loomine küsitawaks, kuid nendest tundub praegusel ajal maal suur puudus. Le.

Piirituse müük Eestis juulikuus s. a.

Aktsiisi peawalitsuse andmetel on juulikuus piiritust müüdud järgmisel mõõdul:

nimeliste lubade järgi	2.170.877	kraadi
restoraanidele	275.763	„
mitmesuguseks otstarbeks	248.112	„
piirituse jätiseid j. m. s.	56.289	„

Kokku sisemaale juulikuus 2.751.043 kraadi. Eelmisel kuul 2. 864.347 kraadi.

Tublisti wähenenud on piiritusmüük restoraanides wõrreldunа eelmise kuuga (juunis 316.308 kr.), samuti tuntawalt ka nimeliste lubade järgi (juunis 2.255.809 kraadi).

Wäljamaale on müüdud ainult 1000 kraadi wähem kui eelmisel kuul, see on 1.222.589 kraadi. Kokku piiritust müüdud juulikuus **3.973.632 kraadi.** Eelmisel kuul 4.087.787 kraadi.

Denatureeritud piiritust müüdi juulikuus 9.847 toopi, s. o. ümmarguselt 1000 toopi wähem eelmisest kuust.

Need andmed wõimaldawad muu seas järeldada, et joomine rahwa keskel weidi kahanemise poole kaldub ja sellega täiesti liialdatud on kurtmised, nagu wõtaks joomine hoogu.

Moskwa näituse awamine.

ETA. „Kr. Gaseta" kirjutab 21. aug.: Wene põllumajandusliste näituse awamisel, pühapäewal, 19. aug., tähendas Krassin oma kõnes: **Wenemaa ei suuda ilma wäliitriikide kaasabita oma majandust üles ehitada. Nii põllumajandus, kui tööstus wajawad tarbeid wäljamaalt. Näitus annab wäljamaalastele pildi Wenemaa wõimalustest, tutwustab sellega, mis meie maal peitub.**

„Petr. Prawda" kirjutab 21. aug., et esimesel päewal käis Moskwa näitust waatamas üldse 17 tuhat inimest.

(ETA.) „Ekon. Shisn" kirjutab Moskwa näitusest: Wäljamaa äridest wõtawad osa: Saksamaalt 109 Saksa ettewõtet, peaasjalikult põllutöö- ja jõumasinad ning weoabinõud (automobiilid). Austriast 29 ettewõtet, peaasjalikult tekstiil- ja paberitööstuse masinad ning põllutööriistad; Tsheho-Slowakkiast põllutööriistad; Ameerikast traktorid, põllutööriistad, nahakaubad ja käsitööriistad. Inglismaa tööstus esineb wäiksel mõõdul. Itaalia jõumasinate ja mitmesuguste kaupadega. Eesti ja Läti wäljapanekud: paberi- ja tekstiiltööstuse saadused, tsement, tubaka-saadused, konserwid, mitmesugused juurwilja- ja rohuseemned, weekindlad riided jne. Prantsuse, Hollandi, Belgia, Daani, Soome ja Leedu tööstus on ainult juhuslikselt esitatud. Mõned Poola firmad on põllu- ja käsitöömasinaid ning arstirohte wälja pannud. Hommikumaa riikidest wõtawad näitusest osa Persia, Hiina (25 äri) ja Jaapan (35 äri) mitmesuguste kaupadega. Wiimase kahe riigi wäljapanekud on alles kohale jõudmata.

Saksa walitsuse kawatsused marga kindlustamiseks.

Berliin, 22. aug. (ETA).

Riigikantsler Dr. Stresemann ja rahaminister Dr. Hilferding pidasid tööstuseesitajatega nõu walitsuse majanduslise programmi üle. Kõige tähtsamaks sammuks tunnistati wäliswaluuta fondi loomist mitmesaja miljoni kuldmarga suuruses. See wäliswaluuta fond peab ühelt poolt kindlustama marga kurssi ja teiselt poolt finanseerima rahapoliitiliste ettewõtete läbiwiimist. — ürituste läbiwiimist.

Walitsus ootab kõigepealt wäliswaluuta wabatahtlikku äraandmist eraisikute poolt, kuid on walmis tarwitusele wõtma ka sunniabinõusid.

Wäliswaluuta saamine on wõimalik ainult produktsiooni ja iseäranis wäljaweo tõstmise teel.

Sissewedu kawatsetakse piirata.

Berliini uulitsaraudtee seisma jäänud.

Pariis, 23. aug. (ETA.)

Berliinist teatatakse: Linnawalitsusel ei läinud korda leida abinõusid uulitsaraudtee 60-miljardilise puudujäägi wastu. Otsustati ajutiselt uulitsaraudtee eksploateerimist katkestada.

Riigipäewa maksude komisjon tõstis läbistikku kõik maksud 1500 protsendi wõrra, wälja arwatud maksud tasude ja palkade pealt.

Lumi wilja häwitanud.

Moskwa, 23. aug. (ETA.)

Dagestanis on peale 6-nädalase wihmasaju sügaw lumi maha tulnud. Kõik wili on häwitatud.

Sündmused Greekas.

Pariis, 23. aug. (ETA.)

Ateenast teatatakse: Peaminister Plastyras polnud nõus jutule wõtma raudteelaste delegatsiooni, tähendades, et walitsuse wahelesegamise eeltingimiseks on streigi lõpetamine. Walitsus asub uute tööseaduste wäljatöötamisele. Tänawraudtee algas tegewust.

Wene walitsus kahjutasu pr. Hardingi wangistamise eest wälja maksnud.

Berliin, 22. aug. (ETA.)

Inglise walitsus sai teisipäewal nõukogude walitsuselt 2000 Inglise naela kahjutasuks ajakirjaniku proua Hardingi wiiekuulise wangistamise eest salakuulajana Moskwas a. 1920. ja 1921.

Lühikesed teated.

ETA. Nõukogude Wene ametlik „Iswestija" kirjutab 15. augustist alates lehe eesotsas olewa loosungi — „kõigi maade proletaarlased ühinege" — kuues keeles: Wene, Ukraina, Walge-Wene, Armeenia, Gruusia ja Tatari.

Berliin, 21. aug. (ETA.)

Wallanõukogude walimised Lõuna-Slaawias andsid walitsuserakondadele soodsaid tagajärgi.

Loodetaw ilm reedel, 24. augustil.

ETA. Kõwa edela (SW) tuul. Möödaminewad wihmasajud. Muutlik pilwitus. Temperatuur muutuseta.

Halliste ja Karksi kihelkonna põllumeeste koosolek Abjas.

Pühapäeval, 19. aug., peeti Abja põllumeeste kogu kokkukutsel Abja-Paluojas tuletõrjujate seltsi saalis Halliste ja Karksi kihelkonna põllumeeste koosolekut, kus poliitilisi kui ka majanduslisi küsimusi arutati.

Koosoleku avas Abja põllumeeste-kogu esimees riigikogu liige Chr. Arro, kes ka ühel häälel juhatajaks valiti.

Et rahwast esialgu koosolekul hõredawõitu, siis otsustati päewakorda muuta ja majanduslise tähtsusega küsimusi enne arutada, kuna poliitilised küsimused päewakorras tahapoole asetati.

Esimesena wõetakse arutuse alla

Abja hobuste paarituspunkti küsimus.

Tori Roadsteri hobusekaswatuse seltsi sekretäär Soosaar esines selles asjas pikema seletusega. Ta juhib tähelpanu nende asjaolude peale, mis sundisid Abjas paarituspunkti asutama ja seda edaspidigi täiendama ning arendama.

Kõneleja imestab selle üle, kuidas kohalik wallanõukogu sarnase seisukoha on üldse wõinud omaks wõtta, nagu ei oleks paarituspunkti Apja tarwis ja selleks määratud krundid ära tulekšid wõtta T.-R. hobusekaswatuse seltsilt.

Ühtlasi juhib põllumeeste tähelpanu selle peale, et kui praegu, kus sugutäkud Abja paarituspunkti läinud kewadisel hooajal alles hilja pärale jõudis, juba kahe täkuga üle saja määra paaritud, siis edaspidi see arw palju suurem saab olema, kui paarituspunkti 6—7 sugutäkku asetatakse.

Weisson Pornuselt tõstab üles küsimuse, kas ei tuleks Apja Tori-Roadsteri hobusekaswatajate seltsi haruseltsi asutada.

Peale pikemaid waielusi ja kui Chr. Arro weel kord põllumeestele südame peale on pannud hobusekaswatuse asja energiliselt edasi ajada, wõeti ühel häälel soowiawaldus wastu, milles tarwilikuks tunnistakse paarituspunkti ning T.-R. hobusekaswatuse seltsi Abja haruseltsi asutamine.

Majandusliste küsimuste all tuli arutuse alla ka

rahukohtu ületoomise küsimus Abja-Paluojasse.

Selles asjas olla palju wastuseismist, kuid tunakse ette arwud, mis kõnelewad ainult Abja-Paluoja kasuks, sest wiimane on palju kättesaadawamal rahwale, kui Lätimaa piiril asuw Mõisakülla, kus rahukohus praegu asub.

Ettetoodud arwud kõnelewad kõigiti Abja-Paluoja kasuks. Nende järele asub Mõisakülla ja Abja ümbruskonnas seda asutust tarwitawaid inimesi palju enam, kui Wolmeri pool küljes, kus praegu politseijaoskond, rahukohus ja kohtunurija asuwad.

Puudutatakse ka wangimaja ehitamise küsimust, mida kindlawasti Mõisakülla kawatsetawat ehitada, mis jälle üks wähe sünnis samm oleks, sest ei ole ju kuidagi sünnis niit piiri soppi sarnast asutust ehitada, kuna Paluoja selleks palju sündsamaks peetakse.

Pikema aruteluse järele wõetakse ühel häälel soowiawalduse wastu, milles rahukohtu, kohtunurija ja politseijaoskonna Abja-Paluojasse ületoomist wäga tarwilikuks peetakse.

Maakonna- ja wallawalitsuste walimise küsimuses

annab lühidalt seletust Pärnu maakonna põllumeeste esituse sekretäär H. Sukk. Kõneleja paneb põllumeestele südame peale omawalitsuste walimisi tõsiselt wõtta. Tuletab meele, et põllumehed ei tohi seda lubada, kui igatsorti sotsid omawalitsustes jälle pukki pääsewad ja siis wana-wiisi hakkawad põllumeestele kahjulikus sihis asju ajama. Tahetakse praegusti seisukorda Pärnumaal maakonnanõukogus ja wallanõukogudes alal hoida, siis peawad põllumehed wiimaseni walimistele ilmuma. Kuid seda on weel wähe; seisukorda peawad põllumehed kindlustama ja parandama, mida ka jõutakse, kui seda kõik põllumehed ühelmeelel teewad.

Aruande teise riigikogu tegewuse üle

kannab ette rkl. Chr. Arro., kes üksikasjaliselt ja põhjalikult puudutab kõiki tähtsamaid küsimusi ning momentisid eelmisest istangjärgust, peatades üksikasjalisemalt walitsuse moodustamise käigu juures.

Kõnelejal tuli lõpuks paljude wähemate küsimuste üle seletust anda, nii et palju küsimusi, mis waremalt tumedad, said põllumeestele selle läbi selgeks.

Läbirääkimiste all arutati mitmesuguseid küsimusi, mun. seas nuriseti, et ametnikud meil küllalt hästi omi kohuseid ei täida. Keegi Abja mees küsib, et kes on selles süüdi, et suurel käidawal maanteel Abja ja Nuia wahel Lopa silla pool aastat parandamata seisab, kust ülekäimine otse elukardetaw. Walla esitaja ütleb, et riigi metsast ei saawat puumaterjaali silla parandamiseks, sest metskonna ülem Nockur ei tegewat selleks korraldust.

Lõpuks arutatakse ametnikkude palga- ja puhkeaja küsimust. Mõned koosolijatest awaldawad liig ühekülgseid mõtteid, mille wastu rkl. Chr. Arro pikemate seletuste ning põhjendustega wälja astub. Ka koosolijad on temaga omas suures enamuses ühel nõul ja kostab üldine nõudmine: „Enam korda ametlises asjaajamises."

Koosolek oli lõpuks õige elaw ja osawõtjaid wõrdlemisi rohkesti. Wõis tähele panna, et Halliste ja Karksi põllumehed majanduslisi küsimusi kõrwal ka wäärilisemalt juba poliitilisi ja riiklisi küsimusi oskawad hinnata ning lahendada. H. S.

oooooooooo

Paberossi sorte on palju, kuid kõikidest kõige parem on
„ASTORIA"
„Asart"

Tartu teated.

Suurem nõupidamine rahwamaja asutamise asjus.

oli 21. aug. linnawalitsuse kooliosakonda kokku kutsutud, millest oma esitajate kaudu osa wõtsid Tartu linnawalitsus, Eesti karskusliit, Tartu ametnikkude organisatsioon, rahwaülikoolide selts, rahwaraamatukogu selts, ülemaalise E. noorsoo ühenduse Tartu osakond, Tartu haridusselts, Tartu spordiseltsid (1 esitaja), male selts, muusik. draama „Aug. Wiera."

Kuna rahwamaja otstarbe põhimõtted juba waremalt wastu wõetud, asuti käesoleval koosolekul rahwamaja ruumide küsimuse juure.

Põhimõtteliselt tunnistati tarwilikuks kõrwaliste ruumidega, 3) suur näitelawaga järgmised ühised ruumid, mis oleks kõikidel organisatsioonidel tarwitada: 1) ruumid awaliku raamatukogu tarwis ühes lugemise lauaga, 2) rahwaülikooli auditoorium ühes saal, kuhu wõiks ka kino mahutada, 4) wõimlemissaal ühes tushi, wanni ja t. kõrwalistega ruumidega, 5) mõned wäiksemad saalid seltside üldkoosolekute jaoks, 6) einelaua ruum.

Peale tähendatud ühiste ruumide leiaks rahwamajas aset weel organisatsioonide korterid. Wäljaspool maja oleks tarwidus aia, spordi- ja mänguplatsi järele.

Et sarnase rahwamaja jaoks, kus ka suur aed ja spordi- ja mänguplatsid oleks, raske on kohast krunti leida, siis arutati seda küsimust õige laialt ja waadati kõik wõimalused läbi. Lõpulikku otsust küsimuses küll ei tehtud, kuid enamuse arwamised kaldusid selle poole, et rahwamaja peaks aset leidma, kas põllumeeste seltsi näituse aias ehk karskusliidu krundil. Mõlematel on aga oma puudused. Nii asub näituseplats linna ääres, kuna aga karskusliidu krundil spordiplatsist, wast ka aiast puudus tuleb. Wiimase kohta awaldati arwamist, et siin wõiks wast ülikooli poolt wäikse osa Toome-mäest juure saada.

Edasi arutati küsimust, missugusel alusel tuleks rahwamaja ehitamist teostada. Selleks oli kolm ettepanekut. Esimene soowitas rahwamaja asutamist osaühisuse alusel; tetne — et linnawalitsus oleks omanik ja seltsid üürnikud; kolmas ettepanek nõudis, et rahwamaja asutamise wõtaks oma peale selle jaoks loodaw rahwamaja ühing. Et siin mitu ettepanekut oli ja asja otsustamine põhjalikku järelkaalumist nõuab, jäeti küsimuse otsustamine lahtiseks.

Kuna ehitamisest osawõtwad organisatsioonid kõik waesed on, siis awaldati mõtet, et rahwamaja teostamine wõib aimult riiklikku ja omawalitsuse toetuse ja laenu abil sündida.

Pikalt kaaluti ka asjaolu, kuidas oleks wõimalik ka töölisi rahwamaja juure tõmmata, sest ettepaneku peale, rahwamaja mõtte teostamisest osawõtta, olewat keskkomitee wastanud, et kawatsetaw rahwamaja saawat ikka „kodanline wärk" olema.

Asuti seisukohale, et tuleb üksikult kõikide tööliste ühisuste poole pöörata, et need mõju awaldaks, et keskkomitee oma otsust muudaks. Kuna keskkomitee on kawatsetawa rahwamaja ehitamisest loobunud, tekib küsimus, kuidas toimetada selle ühe miljoniga, mida linnawolikogu oma eelarwe arutamise puhul määras maja ehitamiseks, kus aset leiaksid nii töölised kui ka ametnikud. Nüüd on aga ametnikud ühinenud kawatsetawa rahwamaja mõttega, järjelikult ei kuulu see miljon ka enam täies ulatuses töölistele. Sel puhul jääb aimult kainetele töölistele soowi awaldada, et nad kaalutult otsustaks ise omas ühisuses rahwamaja asutamisest osawõtmise küsimuse ja seega sunniks äärmusesse langenud keskkomitee oma otsust muutma. —t.—

Ainukene pabeross
mis suitsetajale hea maitseb on
„ASTORIA"
„SULEIKA"

Korraldustööd Tartu näitusplatsil

on juba alganud. Nii parandatakse ja wärwitakse eelmise aasta pawiljone, samuti ka üldiseid näituse rnnme. Ehitamisel on põllumajand. keskühisuse „Estoonia" paviljon, kuna ka tsemendi-tööstus „Kalew" mitmesuguseid põhjalikke täiendusi oma paviljoni juures teeb. Loodetawasti algawad ka teiste paviljonide juures parandustööd lähemal ajal, sest näituse awamiseni pole enam palju aega, mida näitab ka asjaolu, et näitusplatsile juba mõned rehepeksu-garnituurid on ilmunud.

Et näitusplatsil töö juba alganud, on ka näituse-büroo maakonnawalitsusest näitusplatsile üle kolinud. Põllumeeste selts ehitab uuele näitusplatsile aeda ümber ja platsile wähemat büroohoonet.

Kalaasjanduse osakond Tartu näitusel.

Kalaasjanduse osakonnas esinewad Sangaste mõis ja Tartust hra Johanson eluskalade wäljapanekuga. Sellekohaste akwaariumide ehitusega on näitusplatsil juba algust tehtud. —a.

Mõned andmed Tartu linna apteegi kohta.

Tartu linna apteek on asutatud 25 aug. 1922. a. Esimese aasta tegewuskapitaali suurus ulatas 1.200.000 marga peale, kuna käesoleval aastal see kapitaal kahe miljoni marga peale tõusis.

Apteegi poolt antakse asutustele 20—25 prots. himaalandust kinnitatud apteegi tariifist.

Keskmine läbimüük kuu jooksul on retseptiurist 190.000 mrk. ja käsimüügist 200 tuh. mrk., sega keskmisel: kokku 390.000 mrk. kuus. Kaupade ostmiseks tarwitab apteek keskmiselt 450.000 mrk kuus. Retseptisid on keskmiselt wõetud 2700 kuus.

oooooooooo

Inka warandused. 63

Sir John Retcliffe romaan.

Kui põgenejad sinna kohta jõudsid, kus ohwitser hommikul indiaani neidu olid kohtanud, kadus päike ümapiirt taha. Läks kohe pimedaks, sest Lõunamaal ei tunta widewikku, seda rahulikku üleminekut päewast öösse, mis on omane põhjapoolsetele maadele.

Ristikandja hüüdis eelmistele ratsutajatele, et nad peatakšid. Kõik pööraśid ümber, peatades oma lõõtsutawaid hobuseid.

— See oli alles kihutamine! — ütles Ristikandja. — See meeldib mulle, nu poiss, et sa punastele ninanipsu mängisid. Wõin juba arwata, kuidas Hall Karu märatseb, kui nad oma laagrisse tagasi tulewad nagu koerad hirwe ajamisest, kõrwad ripakil ja saba jalge wahel. Kui nad ainult oma wiha ja pahameelt noore komantshi kallal ei lahutaks!

Nende sõnade järel kostis noore tüdruku suust tagasihoitud kiljatus.

— Oli ettewaatamata teie poolt, waest tüdarlast niiwiisi hirmutada, — ütles Raudkäsi, Comeo kätt haarates ja seda sõbralikult silitades. — On see kord juba öeldud, siis harutame asja ligemalt. Pean ütlema, et ratsutamise ajal mulle samasugune mõte tuli. Mina olen küll waene laanekütt ja ei saa wahel kunde wiisi oma suguwendi näha. Kuid keegi — olgu punane wõi walge — ei wõi kunagi minust ütelda, et ma sõbra hädas maha olen jätnud. Mina lähen apaśhide laagri juure tagasi. —

Tuuleõis surus julge laanekütti käe tänulikult oma rinna wastu.

— Hm, — ütles Ristikandja, — minul ei ole midagi selle mõtte wastu ja kiidan ta koguni heaks. Sõber Raudkäsi, kui see teie ettepanek on, siis toetab teda Ristikandja. —

— Mina protesteerin selle wastu! — kisendas Brown. — Meie wõime Jumalat tänada, et meie terwe nahaga indiaanlaste käest pääsesime. Oleks meeletus weel kord tagasi minna. Isand Raudkäsi, teie wastutate minu julgeoleku eest. Teie elu on minu päralt. Mina keelan teid tagasi minemast. —

— Kuulge, külamees, — ütles Ristikandja, — mina ei tea, missugused kohustused sel mehel teie wastu on, kuid teau, et laanes alati Raudkäest ja Jaaguarist kui kahest lahutamata kaaslasest on kõneldud. Tahaksin küll näha, kes julgeks mind takistada minu wanu konte sõbra kasuks mängu panemast. Mees, olge alandlikum ja laske meid teha, nagu meie heaks arwame. —

— Jääb sellega, isand Raudkäsi! Mina tulen teiega ja meie walwame üheskoos Jaaguari ja senjoritta saatuse üle. Pealegi olen töotanud senjorittat isamajasse tagasi tuua. Asi on õieti wähem kardetaw, kui see alguses waheśt paistab. Apaśhid ei wõi uneski aimata, et meie paremaks peame nende laagri juure tagasi pöörata, kui mõisa kindlate müüride taga nende kallaletungimist oodata. Mele teame müüd, millal see kallaletungimine ette wõetakse, ja wõime don Estebanile hoiatuse saata, kuna meie ise nendele kuraditele ninanipsu katsume mängida. —

— See on ka minu arwamine, — tähendas Raudkäsi. — Isand Kõõrsilm, meie leping kohustab mind ühes Jaaguariga teid saatma ja teie julgeoleku eest seisma, kuid ta ei keela mind hädas aitamast sõpra, ilma kelleta teie ettewõte üldse ei ole teostataw. Kõige parem, mida teie teha wõite, on, et teie oma kalli naha mõisa kindlate müüride taha warjule wiite, ühtlasi sealsetele inimestele teatades, mis kawatsus neil punastel kuraditel on, ja minule wõimaldate Jaaguari aidata wõi wähemalt tema surma eest kätte maksta, kuna teie alatu argtus mind warem takistas teda aitamast. —

Toon, millega Raudkäsi need sõnad ütles, oli nii kindel, et Brown loobus wastu tõrkumast.

Otsustati Brown ühes metodistiga mõisa ligidusse wiia ja neid siis omapead minna lasta, kuna Raudkäsi ja Ristikandja indiaanlaste laagri lähikonda tagasi pidid minema, kus nad niikaua pidid ootama, kuni apaśhid senaatori kindlustatud mõisale lähewad kallale tungima. Et ka leitnant von Kleist, Diaz ja Tuuleõis kindlasti kaasawõtmist nõudsid, siis otsustati ka neid kaasa wõtta.

Raudkäsi, kellel oma redus wõimalik oli olnud apaśhide pealikute otsusi osalt pealt kuulata, osalt aimata, seletas Brownile ja Slonghile, mida nad senaatorile pidid teatama. Ristikandja ja leitnant von Kleist palusid neid ennetut isa rahustada ja temale kinnitada, et mõlemad walwis on oma elu tema tütre eest ohwerdama. Ka palusid nad senaatorile teatada, et kui ta juudab mõisat kakskümmend neli tundi apaśhide wastu kaitsta, siis jõuab krahw Boulboni salk tema ohwitseride juhatusel pärale ja wabastab mõisa kaitsjad.

Ehk küll Brown ja Slongh alguses kuuldagi ei tahtnud, et nad osa teed üksi pidid minema, ja nõudsid, et neid mõisa wärawateni saadetaks, pidid nad wiimaks ometi tehtud korraldustega leppima.

Tallinna sõnumid.

Raua nulitsale ehitatawa algkooli hoone järelwaatus.

Kesknädalal, 22. augustil korraldati linnawolikogu otsuse põhjal Raua nulitsale püstitatawa algkoolihoone järelwaatus.

Järelwaatuse komisjonist wõtsid osa linnawolikogu, linnawalitsuse ja ajakirjanduse esitajad ning mitmed asjatundjad.

Maja sisemistes kui ka wälimistes seinseintes rida wähemaid praguseid, kuna suuremad praod krohwiga kinni kaetud olid; maja wäliskülgelt leiti wäljatawajumisi, kuna katuse laudades mitmed wähemad lõhed ilmsiks tulid.

Ehitajate poolt seletati, et leitud puudused selle tagajärjel tekkinud on, et küüni maja alusmüüri tõstnud.

Wigade tekkimise põhjuste üle selgusele ei jõutud, waid otsustati erikomisjon waltda, kes hoone alusmüüri põhjalikult järelwaataks, sest awaldati arwamist, et hoone alusmüür küllalt nõuetele wastawalt ehitatud pole.

Leitud wigu hädaohtlikuks ei tunnistatud, mille tagajärjel hoone ehitustöid jatkatakse. —c.—

Ruumi puudus linna kaswatusmajades.

Linna poolt ülewalpeetawates kaswatusmajades walitseb juba pikemat aega suurem ruumi puudus, selle tagajärjel ei suutnud linna hoolekande osakond paljudele lastele, kel kodune elamiswõimalus puudub, kaswatusmajadesse astumist wõimaldada. Nii on praegugi hoolekande osakonnas umbes 60 last registreeritud, kes kaswatusmajasse sissepääsu ootawad.

Et soowijaid rahuldada, on linnawalitsuse poolt kaswatusmajade laiendamine ettewõetud. Nii on Riisipere kaswatusmajas praegu suuremad ümberehitused käimas, nende tööde lõpule jõudmisel awaneb wõimalus kaswatusmaija umbes 20—40 last rohkem juure wõtta, kui see seni sündinud on. Dr. Martin Lutheri nimelises kaswatusmajas lõpetati algkooli tegewus ja asutus jääb edaspidi püsima puht-kaswatusmajana, kust lapsed teistesse linna alg- ja kesk- ning kutsekoolidesse õppima saadetakse.

Kunstnik Laipman awab ka tänawu oma kunsti ateljee õpilaste jaoks.

Nagu kunstnik Laipmann oma ateljee läinud aasta õpilastele on teatanud, awab ta oma ateljee ka tänawu, et läinud aastal kunstiõppimisega alguse teinud õpilastele põhjalikumaid teadmisi kunsti alal wõimaldada. Nagu härra Laipmann nüüd teatanud, kawatseb ta eelolewat õpeaastat wiimaseks jätta. Õpetöö algab septembrikuus. —g.

Liikuwa waranduse oksjonid Tallinnas.

30. aug. s. a. müüakse enampakkumisel Tallinnas Pikal uul. nr. 30 kostja Richard Krauti wallaswara, mis hinnatud 723 tuh. mrk. peale.

1. septembril s. a. Pikal uul. 36. kostja Aleksander Samuelitshi wallaswara — trepid ja akendekiwid — hinnatud 80.000 mrk. peale.

4. sept. s. a. Tallinnas U. Kalamaja uul. 35 kostja Hindrek Birkani wallaswara, hinnatud 85.000 mrk. peale.

31. aug. s. a. W. Posti uul nr. 7 wõlgniku Joh. Abrelthali wallaswara — laenuraamatukogu (5969 köidet) ja lusikad nõudja Zimmermanni j. t. nõudmiste rahuldamiseks. Tähendatud wara on hinnatud 45.898 mrk. peale.

13. sept. s. a. Tallinnas Kopli uul. nr. 4 wõlgniku Hans Wasari wallaswara nõudja o.-ü. „Hawanna" j. t. nõudmiste rahuldamiseks. Warandus on hinnatud 297 tuh. 899 mrk. peale.

30. aug. s. a. teistkordsel enamkakkumisel: Pikal uul. nr. 51 wõlgniku Hirsch Rabinowitshi wallaswara, hinnatud 59 tuh. 300 marga peale.

Ehituste alla maad antud.

Linna ehituskomisjon otsustas Weskile, Ennemuist'ile ja Ewart'ile Weerenni uulitsal krunte nr. 22 ja 23 ehituste püstitamiseks anda. Ühes sellega otsustati rewideerimise alla wõtta ja wälja anda kõik Weerenni uulitsal asuwad linna wabad maaalad. —c—

Rannamõisa awatakse kiwitööstus.

Ettewõtjad G. Tombach, M. Lais ja J. Arnower esinesid Harju maakonnawalitsusele soowiwaldusega, et neile wõimalust antakse Rannamõisa lähedusesse kiwitööstust awada. Maakonnawalitsus andis ettewõtjatele tööstuse awamiseks põhjusmõtteliku nõusoleku. Tehases tahetakse juba lähemal ajal tegewust alustada.

Nimetatud tehas töötas juba 1902. a. alates ühe mõisnikkude riismituse ettewõttel. Sõja tagajärjel katkestati selle tegewus.

Tööstuse-uued awajad tahawad tegewust laiemalmtuslisemalt jatkata, kui see warem sündis. Tehase asukoht on Tallinnast umbes 16 wersta ja Rannamõisast 2½ wersta kaugusel mere rannas. —c—

Jaani wanade-kodu suurendamisega alguse tehtud.

Mäletawasti wõttis linnawolikogu hiljuti otsuse wastu, milles Jaani wanadekodu laiendamiseks põhimõtteliselt nõusolekut awaldati.

Arwesse wõttes, et praegused kodu ruumid wanadega ülekoormatud on, kuna uus kodusse pääsemise soowiwaldusi igapäew juure tuleb, pidas linna hoolekande osakond tarwilikuks wanadekodu suurendamist kohe ettewõtta.

Kuna wastawad eeltööd juba tehtud, algasid wanadekodu laiendustööd juba käesoleval nädalal. Laiendustöödega tahetakse weel käesoleval sügisel lõpule jõuda.

Selle järele awaneks umbes 60 wanale kodusse pääsemise wõimalus. —c—

Pikajala müüri parandamine.

„Riigi Teatajas" 21. s. k. p. on awaldatud seadus, mille järele määratakse kaubandus-tööstusministeeriumile 2 miljoni marka eelkrediiti tugi-müüri ehitamiseks Pikal-jalal.

oooooooooo

Ühistegewus.

Rahwuswaheliste ühistegelise liidu keskнõukogu

järjekorraline koosolek peetakse tänawu Praagas 29—30. septembril. Eesti tarwitajate keskühisuse poolt sõidab nõupidamisele H. Ramsing.

Keskнõukogu koosolekul tuleb arutusele nimi seas ka Eesti tarwitajate keskühisuse soowiwaldus rahwuswaheliste ühistegewuse liidule asutada wiimase juurde n. n. rahwuswaheline ühiskaubanduslane informatsiooni büroo.

Päewakorda kuulub: Keskнõukogusse uute liikmete wastuwõtmine (Bulgaariast, Eestist, Wenemaalt, Ukrainast ja Leedust), rahaasjandus, auannetus Sir William Maxwellile, rahwuswaheline ühistegewuspäew, uued liidu liikmed, R. Ü. liidu wapp ja lipp, rahwuswaheline ühistegeline film, rahwuswaheliste ühistegewuse poliitika, ühistegewuse seisukord Ruhri piirkonnas ja Itaalias, esitus rahwuswahelises tööbüroos Genfis, ühistegewuse seisukord Gruusias, järgmine ühistegeline kongress Gentis 1924. a., rahwuswaheline näitus Gentis, rahwuswaheline kaubanduskoda, pangaosakond, kinnitusasutus, rahwuswaheline naiskogu j. n. e.

Tarwitajate keskühisuse juhataja H. Ramsing sõidab nimetatud nõupidamisele 25. septembril.

oooooooooo

Raudteelt.

Walk-Koikülа raudtee awamine

olewat kuuldawasti septembrikuu esimesel poolel. Tihedad wihmasajud takistawad ehitamist märgatawasti.

Kolmanda klassi magamiswagunite ehitamist

raudteetehases waatab täna teedeministeeriumi eriteadlaste komisjon. Magamiswagunid saawad lähemal ajal walmis.

oooooooooo

Teaater ja muusika.

„Estonia" teaater.

Täna reedel, „Aida" alandatud hindadega.

Homme kolmat korda „Neetud talu" A. Kitzbergi komöödia 4 waatuses.

Draamateaater uue hooaja lähel.

Kahe nädala pärast algab Draamateaatri uus hooaeg, ja nimelt „Loomingu" nr. 3 äratrükitud A. Adsoni näidendiga „Läheb mööda".

Kunagi ei ole Draamateaater olnud sarnasel määral raskes seisukorras, nagu ta seda praegu on.

Tal ei ole oma maja — juba see mõjub äärmiselt halwawalt tegewusse, kuid kui teaater siiamaani wähemalt Saksa teaatrihoone pearentnik oli, kelle käsutada maja enam-wähem täielikult oli, siis on ta nüüd uue lepingu põhjal ainult üks rentnik teiste kõrwal. Läinud hooajal mängis Draamateaater wiis korda nädalas, nüüd on tal ainult neli korda wõimalik publikumi ees esineda. Näitelawa ei ole proowide jaoks küllalt soodsatel tingimistel tarwitada, mingit korralikku proowisaali teaatris ei ole, dekoratsioone ei ole wõimalik nõuetele wastawalt hoida, näitejuhatusel ei ole oma tuba, kus ta rahulikult wõiks töötada.

Mõni teine oleks neil raskeil tingimusil loobunud lepingut tegemast, oleks tagasi astunud ja waikselt läinud hingusele. Kuid Draamateaater ei taha seda ega tohi seda.

Draamateaater on just läinud hooajal tõusu kõrgusele, mil ta enne kunagi ei ole olnud. Seda on tunnustanud publikum, seda on tunnustanud arwustuski.

Need edusammud kohustawad. Teaater peab tõusma weel kõrgemale ja ikka kõrgemale. Tagurpidiminek on wõimatu, sest see tähendaks surma; kohapeal seismajäät on ülikardetaw, sest see tähendaks surmale lähenemist.

Teaater wõtab kogu oma jõu kokku, et ebasi minna rajatud teed, et wääriliselt esineda publikumi ees wõõras hoones oma maja ehituseni; see ehitus aga peab sündima kõige lähemas tulewikus — kaua aega ei ole wõimalik töötada praegustel ebaloomulikkudel tingimustel, mis nõuawad üliinimlikke pingutusi igas suhtes.

Draamateaatril on praegu esimeseks sihtjaamaks oma maja. Et jõuda sellele sihile, mis jälle oleks lähtekohaks kõrgematele eesmärkidele wiiwatel rännakutel, selleks on tarwis abi. Aitama peab siin publikum, õigemini rahwas.

Draamateaater on just läinud hooajal saanud rahwateaatriks sõna paremas mõttes; ta ei ole mänginud mitte ainult Tallinna publikumile, waid terwele Eesti rahwale — ringreisil, iseäranis aga laulupeoaegsetel wabaõhuetendustel, mis nii mõnelegi on saanud ennesplematuks elamuseks.

Meie teaatripublikum peab eelolewal hooajal teaatri elust weel rohkem osa wõtma, kui kunagi enne — nii aitab ta teaatrit, nii täidab kohuse iseenese wastu.

Draamateaatri wabaõhu-etendused.

Weel kord olgu juhitud tähelepanu Draamateaatri wabaõhu-etenduste peale, mis oma odawatelt hindadelt kõigile kättesaadawad (75—25 m.). Laupäewal tuleb ettekandele „Kuningas Ödipus", pühapäewal „Ohwer". Algus k. 9 õhtul. Piletimüük teaatri kassas igapäew k. 11—1 ja 5—8, etenduste päewadel kella 6 saadik ka laulupeo platsil.

Teaatribüroo.

oooooooooo

Leegion lapsi.

(Meie kirjasaatjalt Berliinist.)

Stettini wakslist linna raudteel kilomeetrit kümme Berliinist wälja tuleb Reinickendorf — Rosenthali jaam. Samanimelise linnakese äärel on trobikond suurlinnale omaseid kultuurasutusi: Berliini wäikeaia ühingu aiakolonii (Laubenkolonie), linna kooliaed (Schulgarten) ja siit mööda lõpmatus reas edasikestwad linna mustusega kastetawad wäetispõllud. Kooliõpetajatele ja loodusteadlastele on kooliaed haruldane nummer, põllumeestele aga pakuwad erilist huwi peale selle weel wäetispõllud. Aga kui paljud meie teadlastest ja awalikkudest tegelastest käiwad Berliinis ära, leppides teaatrite, losside, mäestusjammaste waatlemisega ja lõbu-wäljasõitudega, ilma, et seal, kus midagi õppida on, käiks.

Kõne all olew linna kooliaed on laialdane taimeteadline asutus ja on ka praegustel rasketel aegadel senini heas korras suudetud hoida, kuna riikline botaanika-aed palju kaotanud on. Teen sellepärast kogu suwe jooksul järjekindlalt käikusid kooliaeda. Nia kõrwal leidsin laialdase liiwakünklise platsi lehtpuu gruppidega ja kunstlikselt tekitatud tiigiga. Platsil lahtised lauast barakid pikkade lettide, laudade ja pinkidega. Arwasin, et wist kogu kupatus rahwapidude toimewanemiseks ehitatud, kuid selgus, et olstarb teine.

Ühel hommikul (see oli ju suwisel kooliwaheajal) tuttawat teed läbi lehestikku uppuwa aiakolonii kooliaia poole sammudes kuulen eemalt helekõlalist segahäälelist katkestamatut kõlinat, nagu umbes kuulda lasewad esimeste külmade puhul jäätuwal järwel lahtistesse „reekudesse" ikka tihedamini kokkusurutud luigeparwed. Seda õhus rippuwat, katkematut hulgakõrilist kaja tunnen, kui sõjahobu oma trummi: see on laste kisa, tuhandekõriline, kõigis mõeldawates waljuse- ja kõrguse wariantides. — Künkline plats barakkide ja puudega kujutab Attila rändawate ordude laagriplatsi miniatüüris: tuhanded — õigem kümned-tuhanded — inimolewused kõigis mõeldawates seisakutes — istumas, lamamas, käimas, jooksmas, ronimas, kargamas, magamas, söömas; üksikut, hulgawiisi, isegi hunnikutes. Kehakate kõigi seltskonnakihtide, päewa- ja aasta-aegade mitmekesiduses, paljud — iseäranis meessoost — peaaegu katteta. Kujud, wärwid, poosid, näod, tegewus, iseloomud — lugematul hulgal, ja üle kogupildi — rõkkaw helidemaas. Linnapoolt tulewatelt sõitudelt lisab uusi hulki juure. Mudilased sammuwad — olgugi kilgates ja elawas mõttewaheldues — reas, wanemate inimeste saatel. Platsile wiiwatel käikudel on „wõõrastele keelatud" peal. Astun siiski läbi ja küsin lähemalt järele. Selgub, et laste leegioni kuuluwad kogu Berliini algkoolide õpilased (muidugi mitte kõik!). Linn korraldab sellel platsil igal aastal lastele suwepuhkuse. Wäikese tasu eest (tol ajal 10 tuh. m. nädalas) on osawõtt kõigile koolilastele lubatud; suurema osa kuludest kannab linn. Toilude walmistamiseks, wäljajagamiseks ja söömiseks barakid tarwilise riistade ja mööbliga; siinsamas ratastel ka hulk sõjawäe wäljakööke. Sarnasele päratule hulgale toidumoona ülesostmiseks, kohaletoimetamiseks ja walmistamiseks kulub ära muidugi tawaline trobikond lööjõude. Järjekorras kordapidawa kooliõpetaja kohus on hommikul wastawa linnaosa wakslis oma kool kokku koguda, kohale saata, siin päewa jooksul „karjatada" ja õhtul jälle koju toimetada.

Nii on waesemategi lastel wõimalus suwel mõni nädal looduses wiibida. Milline terwisline tähtsus on sel asjaolul — mõistab täiel määral ainult see, kes isiklikult tutwuneb praeguste alamkihi toidu- ja korterioludega Berliinis... Aga selle omapärase laagrielu psühholoogiline tähtsus! Millised piiramatud wõimalused on siin igal noorel iseloomul leida oma kalduwustele wastawat kaaslast, ajawiidet, materjaali mängimiseks, lugemiseks, harjutusteks! Hõlpsamalt sisseseatawad mängud ja spordiharjutused, nöörkiiged (puudeokstes) ja lugemisringid organiseeritakse siin kooliõpetajate kaasabil jalapeal. Millise kaleidoskoopilise mitmekesiduse, hooga ja andumusega siin tegutsetakse — on wäärt et waadelda. Mis ei mõtle säärane hulk kõik wälja ja millise wilumuse on omanud kõigis trikkides! Kus hulk kõige paksem ja kisa kõige kriiskawam, seal on muidugi poisid tegewuses. Ägedamad neist on needki napid hilbud, mis kodust ümber wõetud, maha wõtnud wõi lõhki käristanud, nii et pilt päris wõltsimatu loomutruu... Kooliõpetajad jätawad walwel olles hoolealustele pea piiramatu teowabaduse ja seda ka tarwitatakse. Piiidsin otsustada, milline nummer poistel kõige tõmbawam on, ja leidsin, et see on „riida tegemine": kõige wintskemad heidawad alla ja nüüd teised hulgawiisi otsa; ikka kõrgemaks kaswab hunnik, alumised rõõgiwad kui rattad, kuid mööda külgi roniwad uued kui sipelgad üles riida otsa; lõpuks walgub hunnik ometi laiali, ja see silmapilk on nähtawasti kõige kõdistawam, sest kisa on siis kõige pööraselem.

Kui laialt materjaali leidub sarnases täiesti wabalt tegutsewas kuhandepealises parwes hinge- ja kaswatusteadlastele, kirjanikkudele ja kujutawatele kunstnikkudele. Näod, kujud, salgad, seisakud, iseloomud — kõike terwe ilm. Terwe üks inimpõlw oma teekonna algul.

Augusti algul 1923. a. J. W.

oooooooooo

Siseriigist.

Läänemaalt.

Läänemaa põllumajanduse ja tööstuse näitus.

18. ja 19. augustil peeti Lihula ligidal Penijõe mõisas üle-läänemaalist põllumajanduse ja tööstuse näitust.

Näituse awas 18. aug. kell 12½ maakonnawalitsuse esimees A. Saar lühikese kõnega.

Wäljapanekuid oli esitatud wõrdlemisi wähesel määral. Kõige rikkalikum oli naisterahwa käsitöö osakond.

Esimesel päewal oli näitusel käijaid wähe, mis seletataw kibeda töö ajaga. Järgmisel päewal, pühapäewal, oli näitusel käijaid tuhande inimese ümber, lähemast ümbruskonnast.

Kari.

Friisi ja Angleri tõugu kariloomadega olid esinenud peaasjalikult ümbruskonna mõisate pidajad. Auhindu said: 1. Pilar, Walgu mõisast, Friisi karja kogu eest 1-ne auhind — kuld auraha ja 3000 mk.

2. Unger-Sternberg, Liiwi mõisast, Friisi karja kogu eest 1-ne auhind — dipl. wäikese kuldaurahaga ja „Estoonia" poolt 5.000 mk.; peale selle ühe pulli eest 1-ne auhind ja 2000 mk.

3. Rosenthal, Sipa mõisast, Friisi karja kogu eest 2-ne auhind — hõbe auraha Ühendatud Läänemaa põllumeeste seltside poolt ja 2.500 mk.

4. Wigala mõis, 2-ne auhind Ü. L. p. seltside poolt ja 2000 mk. karja kogu eest.

5. S. Mathiesen, Wirtsu-Pollilt, 3-mas auhind — hõbe auraha ja 1500 mk. ühe lehma eest.

6. Rosenthal, Orgita mõisast karja kogu eest 3-mas auhind — hõbe auraha ja 2000 marka.

Angleri tõugu loomadega olid esinenud ja said auhindu:

1. Baumsteiger, Warbla mõisast, karja kogu eest 2-ne auhind ja 2500 mk.

2. Aksel Fersen, Kloostri mõisast, karja kogu eest 1-ne auhind — suur hõbe auraha ja 3000 mk.

3. Penijõe mõisa karja kogu, 2-ne auhind ja 3000 mk.

4. G. Anniko, Lihulast, karja kogu eest 3-mas auhind, 1500 mk. ja kiituse kiri Eesti Angleri kaswatuse seltsi poolt.

5. Mathiesen, Karuselt, 3-mas auhind — kiitusekiri.

Eesti maatõugu kari puudus näitusel täiesti.

Hobused.

Auhindu said:

1. Põllutööministeeriumi täkk „Lari", 1-ne auhind, K. Reindorfi mära 3 a., 2-ne auhind, Saulepi wallast Adermanni hobused 2-ne ja 3-mas auhind, Unger-Sternbergi täkk, 1-ne auhind, A. Ferseni hobused Kloostri mõisast 1-ne ja 2-ne auhind, Pärnust kindral Tõnissoni mära, 1-ne auhind, Lihulast G. Koppelmanni warsjaga mära 2-ne auhind, N. Pilari täkk, Walgu mõisast, 1-ne auhind, Lihulast G. Anniko warsjaga mära, 3-as auhind, W. Petzoldi mära, 1-ne auhind, Weltsast Põderi täkk, 2-ne auhind, Penijõe mõisa wars, 2-ne auhind, Tambergile täku eest kirjandust ergutuseks, Saan, Massust, kirjandust ergutuseks, Amskrugshof, mära eest 2-ne auhind.

Wäike- ja sulgloomad.

Fabriciusele, Lihulast, esitatud kanade eest 2-ne auhind — suur hõbe auraha, Salme Mathiesen'ile, Karuselt, lammaste eest 2-ne auhind ja 1000 mk.

Karjasaadused.

Salme Mathiesenile, Wirtsu-Pollilt, wõi eest 1-ne auhind — suur hõbe auraha ja 500 mk.

Maaparandus ja wiljakaswatus.

Maaparanduse ja wäetise katsetega esines A. Kutser, mille eest määrati 2-ne auhind — 5000 mk. Eesti tarwitajate kesk-ühisuse poolt. Maaparanduse töösid rohkem polnud esitatud.

Rukki, odra, kaera ja nisu kaswatamises ja maaharimises oli auhinna wääriliselt esinenud J. Treumann, Massust, kellele 2-ne auhind — suur hõbe auraha määrati.

Tööstuse osakond.

O. Ü. „Veritas", Tallinnast, likööride ja napside kogu eest 1-ne auhind, dipl. suure hõbe auraha peale; K. Timberg, Lihulast, auruweskis töötatud kruupide, püülijahu ja tangude eest, 1-ne auhind — suur hõbe auraha; J. Paisuots, Lihulast, rukkijahu ja nisusõelajahu eest 1-ne auhind — wäike hõbe auraha.

K. Timberg, Lihulast, lamba willa-tööstuse eest 1-ne auhind — suur hõbe auraha; J. Paisuots, Lihulast samuti lamba willa tööstuse eest 1-ne auhind — suur hõbe auraha; J. Paisuots, Lihulast, wärwimise, uhtumise kogu eest 1-ne auhind — suur hõbe auraha.

Rahwa terwishoid.

Tartust oli esinenud Eesti karskusliit karskuse kirjanduse, diagrammide ja tabelitega, mille eest annetati 1-ne auhind — hõbe auraha.

Kodune naisterahwa käsitöö.

1-sed auhinnad said: Schrööder, Massust, kuld auraha; Ignatowitsch, Warblast, kiitusekiri ja 1500 mk.; Anna Limberg, Teenuselt, 1500 mk.; Paisuots, Lihulast — suur hõbe auraha; Woldemar Reinwaldt, Tallinnast, suur hõbe auraha.

2-se auhinna said: Fabricius, Lihulast — hõbe auraha; Marie Peerenski — Massust — wäike hõbeauraha; Kask, Penijõelt, 1000 mk. ja kiitusekiri.

3-da auhinna said: Triinu Lemberg, Teenuselt, 500 mk.; Leena Tehwan, kiitusekiri ja 200 mrk.; Olga Itra, 200 mrk.; Woldemar Reinwald, 300 mk.

Põllutöömasinad ja -riistad.

Põllutöömasinaid ja põllutööriistu oli wähe. Üks traktor „International", Kloostri mõisast, üks ratastega kultiwaator, paar wedruäket, üks tuulimasin, külwimasin ja üks hobusejõuline rehepeksumasin, ümnitasid põllutöömasinate ja -riistade osakonna. Selles osakonnas auhinna mõistmist ei toimetatud.

Traktor „International" tegi proowikündi.

Kummagi näituse päewa õhtul olid pidud ettekannete ja muu lõbustustega, kus nooremad inimesed wiibisid. Wanemad inimesed selle wastu kuulasid näituse täienduseks mitmete eriteadlaste kõnesid põllumajanduse üle, sest samaks ajaks oli korraldatud põllumeeste päew. Näituse platsil mängis puhkpillide orkester, mis Pärnust kohale ilmunud.

Ühendust näitusekoha, Risti jaama, Pärnu, Haapsalu ja muu kohtade wahel pidasid automobiilid. Pn.

Wiljandimaalt.

Kesa korduskünnid tegemata.

Tänawune suwi on põllumehele aina muresid sünnitanud.

Wihmaste ilmade tõttu on wesi jõgedes kõrgele üle kallaste tõusnud, mispärast madalamatel maadel wõimata kesa korduskündi praegu teha. Wäljad on paljudes kohtades haljendama löönud, mis oma halba mõju tulewa-aastase rukkisaagi peale awaldamata ei jäta.

Kõrgematel maadel on korduskünnid tehtud. J—s.

Ilusad linawäljad.

Ikka aast-aastalt hakatakse jälle rohkem linu külima. Sõja aastatel, kus tööjõududest puudust tunti, küliti linu koguni wähe, pealegi ei olnud hind ka rahuldaw.

Linad on näha igalpool ilusad, osalt õitsenud ja õitsemas. J—s.

Walgamaalt.

Ühiselt kunstwäetist tellitud.

Restu - Ilmjärwe põllumehed tellisid omale ühiselt kaks wagunit kunstwäetist. Üks wagun superfosfaadiga jõudis hiljuti kohale, kuna wagun thomasjahuga alles tulemata on. Ome.

Restu kontroll-ühisus

on omale assistendi saanud. Ühisusel on liikmeid üle paarikümne talu ja uusi ülesandmisi tuleb weel juure. Ome.

Tartumaalt.

Põllumajandusline näitus Kodaweres.

18. ja 19. aug. peeti Kodaweres Tartumaal Kodawere põllumeeste seltsi korraldusel põllumajanduslist näitust. Näitust wõib kaunis kordaläinuks pidada. Ilm oli näituse päewadel haruldaselt ilus, mis rohkesti rahwast näitusele meelitas.

Näitusel jagati wälja: hobuste osakonnas 4 teist ja 5 kolmandat auhinda ning 4.700 marka puhtas rahas; põllusaaduste ja maaparanduse osakonnas 1 esimene, 1 teine ja 2 kolmandat auhinda ning 800 m. rahas; karjasaaduste osakonnas — 1 teine ja 1 kolmas auhind; naisterahwaste käsitöö jaoskonnas — 1 esimene, 3 teist ja 4 kolmandat auhinda ning 2300 m. rahas; meesterahwaste käsitöö osakonnas — 3 esimest, 4 teist ja 1 kolmas auhind ning 1400 m. raha; toiduainete osakonnas — 1 esimene auhind; kariloomade osakond puudus näituselt. H.

Suwitajate lahkumine Elwast.

Sügise lähenemisega on ka Elwast lahkunud suurem osa suwitajatest, missuguseid tänawu siin wäga wähe oli. Korralikku suwitamist takistasid peaasjalikult wihmased ja jahedad ilmad. Suwilatest jäid mõned päris wälja üürimata, sest alguses loodeti head üürihinda saada, kuna pärast üürijaid ei ilmunud. Osa suwilatest lungitatakse juba talweks laudadega kinni. —g—

Pangodi haridusselts saab Laguja magasiaida tarwitamiseks.

Pangodi haridusseltsi esimees esines wiimase Pangodi wallanõukogu ees palwega, et Pangodi walla Laguja magasiait seltsile tarwitada antaks, kas müügi-teel madala hinna eest ehk koguni tasuta.

Tähendatud magasiait oli kellegile isikule tarwitada antud, kes aga tarwitamisele andmise tingimisi ei ole täitnud, mispärast ka nõukogu otsustas selle isiku käest ruumid ära wõtta ja Pangodi haridusseltsile tarwitada anda.

Aida müümise küsimus tuleb järgmisel koosolekul otsustamisele.

Härjanurme walla magasiaida müümise küsimus

oli wiimasel wallanõukogu koosolekul arutusel, kus kaks ettepanekut tehti: 1) kas müüa magasiait Härjanurme piimaühisusele ehk 2) enampakkumise teel ükskõik kellele.

Et aga mõlemad ettepanekud ühepalju hääli said, jäi küsimuse otsustamine see kord lahtiseks. —t.—

Abiandmisest Warnja põllumeestele.

Nagu hiljuti teatasime, on Warnja põllumehed käesolewal aastal majanduslikult nii raskes seisukorras, et peaaegu wõimata on tulewal aastal majapidamist jatkata, kui wäljaspoolt abi ei tule.

Abiandmise alal kawatseb Tartu maakonnawalitsus, kelle poole Warnja põllumeeste esitajad palwega pöörasid, lähemal ajal komisjoni kokku kutsuda, kuhu kuuluksid esitajad maakonnawalitsusest, maksuinspektori juurest ja wallast ja kes koha peal iga üksiku põllupidaja kahju ära hindaks. —t.—

Elwa surnuaia koht kindlaks määratud.

Käesolewal kuul oli Elwa alewikogus surnuaia asukoha kindlaksmääramine käsil. Kõige soodsamaks kohaks leiti raudtee äärne plats liiwaaugu kohal olewat. —t—

Linnukaswatajateselts Otepääs asutatud.

Käesolewa kuu algul kutsuti Otepää linnukaswatajateselts ellu, kes oma ülesandeks seab igapidise sulgloomade edendamise ja kaasaaitamise munade wäljawedu alal. Sel puhul oleks soowitaw, et kohalikud põllumehed ja perenaised hakkaks rohkem tähelpanu pöörama kanakaswatuse peale, mis ennast mitmekordselt ära tasub. —t—

Postikorraldus Kuremaa wallas.

Tartu maakonnawalitsuse ettepanekul tuli Kuremaa wiimasel wallanõukogu koosolekul küladesse posti laialikandmise küsimus arutusele.

Et aga iga äripäewa hommikul tuuakse Kaarepera jaamast post Palamuse postkontorisse ja et kõik walla maapidajad weawad piima Palamuse ühispiimatalitusele, mis asub postkontori kõrwal, kust nad posti kätte saawad, leidis wallanõukogu, et posti laialikandmine küladesse sugugi tarwilik ei ole, sest et wallamajasse ühtegi erakirja ei tulewat. —t—

Palamusele tshekiwiina müügikoha awamiseks

oli hiljuti wallanõukogule kellegi ettewõtja poolt palwe sisse antud. Kuna aga nõukogu juba waremalt oli otsustanud Palamusele wiinamüüki mitte lubada, siis lükati ka esitatud palwe tagasi. —t—

Palamuse koolimaja ümberehitamine

wõetakse tulewal aastal ette. Sellekohaste plaanide ja eelarwe kokkuseadmiseks on juba 3-liikmeline komisjon walitud, kellel on õigus antud kuni 1 miljoni marga suuruses eelarwet kokku seadida. —t—

Korstnate korrashoidmisest Elwa alewis.

Kuni käesolewa ajani puudusid Elwa alewis korstnapühkimise määrused. Nüüd on alewiwolikogu alewiwalitsusele kohuseks teinud järgmiseks wolikogu koosolekuks korstnapühkimise määrused wälja töötada. H.

Wangide edasisaatmine Kuremaa wallas.

Kuremaa wallanõukogu otsustas hiljuti wangide korraliku edasisaatmise wastutuse wallawalitsuse liikmete peale panna. —t-.

Santide rohkus Otepää alewis.

Kerjamine Otepää alewis on õige laialdase kuju omandanud. Nii wõib siin igapäew santa näha, kes warahommikust peale nii kauplustes kui ka erakorterites oma kindla ringreisi teewad. —t—

Wõrumaalt.

Koolitöö algus Wõrus.

Õppetöö keskkoolides ja kõigis linna algkoolides algab 27. aug., kuna uute õpilaste üleskirjutamine, wastuwõtmine ja järelekatsumid juba 23. aug. algasid.

Keskkoole on olemas kolm — nimelt kooliõpetajate seminaar ja poiss- ja tütarlaste reaal-gümnaasiumid, kuna algkoole neli on. Kolm neist, kaks segakooli ja üks poeglaste algkool, on linna poolt ülewalpeetawad ning neljas seminaari harjutuskool — on riigi poolt ülewalpeetaw.

Koolisunduse alla käiwad kõik lapsed, kes peale 1. augusti 1908. a. kuni 1. augustini 1914. a. sündinud, kui nad 4-aastast algkooli lõpetanud ei ole.

Maakonnawalitsuse hoonete remonteerimine Räpinas.

Arwesse wõttes asjaolu, et Räpinas suur korteri-kriis walitseb, kuna maakonnawalitsusel seal on kaks maja, mis peale remonteerimist wõiks enesesse elanikke mahutada, otsustas maakonnawalitsus neis majades remonteerimist ette wõtta. Üldse tuli mõlematele majadele uued katused panna, uued aknad, uksed ning trepid teha ja muid wähemaid parandusi ette wõtta.

Asjaga on nüüd nii kaugele jõutud, et 16. aug. käis sellekohane komisjon remonttöid wastu wõtmas. Kokkuwõttes on remonttööd kõik korralikult tehtud, nii et komisjon otsustas Lorenz'i poolt lepingu põhjal tehtud tööd wastu wõtta.

Endise Räpina haigemaja remont, mis ka korteri kohaselt ümberehitada tuli, läks 110.000 marka maksma, kuna teise — kohaliku jaoskonnaarsti elumaja remont 60.000 marka maksma läks. Lepingus mitte ettenähtud tööde eest oli esitatud arwe 7.500 marga peale, kuna komisjon selle tähelepanemata jättis sellepärast, et lepingus oli ettenähtud punkt, mille järele lisatööde tasu, mis alla 5 prots. wälja teeb, arwesse ei wõeta.

Uued hobuste postijaamad.

Maakonnanõukogu otsuse põhjal on lubatud hobuste postijaama wõrgu kawa täienduseks wõtta postijaamade wõrku weel Orawa ja Meeksi hobuste postijaamad.

Uued õlle müügikohad.

Maakonnanõukogu otsuse põhjal on luba antud Raagile Zooru „Roosikul" õllemüügiks pudelite wiisi ja Onklile Saru „Alskal" õlleladu awamiseks.

Leska.

oooooooooo

Minge kõik tsirkusesse „Kontinentaal" waatama
taltsutud kiskjaid tiigreid.

Majandusline elu.

Pärnu sadamasuu süwendamine ja puhastamine.

Praegu on mereasjanduse peawalitsuse korraldusel käimas Pärnu sadamasuu puhastamise- ja süwendamisetööd. Nimelt takistab seal liikumist üks Wene walitsuse poolt sõja ajal sadamasuusse põhjalastud suurem purjelaew, mis nüüd miinidega ära purustatakse ja nii teelt kõrwaldatakse. Praegu ei saa ka Pärnu sadama sihttulesid tuletornis wäljapanna, sest et põhjalastud laew otse tuletorni kohal, laewateel ees on.

Sadamasuu puhastamise töösid toimetab üks tõstelaew ühes tõstekraanaga. Tööd lõpewad arwatawasti mõne nädala pärast, enne sügiseste tormide algust.

Tulitiku maksu seadus

on „Riigi Teatajas" nr. 107 awaldatud. Nimetatud seadus wõeti riigikogu poolt wastu 4. aug. s. a.

Aktsiisimaksu sisemaal walmistatud tuletikkude pealt wõetakse kogusummas 3,5 milj. m. aastas, millise maksusumma tuletikuwabrikandid oma wahel ära jaotawad. Wäljamaalt sissetoodud tuletikkude eest wõetakse aktsiisimaksu 20 penni iga toosi pealt sisaldusega kuni 75 tikku ja 80 penni toosi pealt sisaldusega 76—300 tikuni.

Eestis patenteeritud leidused.

Nagu wiimasest „Riigi Teatajast" näha, on otsustatud patente anda muuseas järgmistele leidustele:

Riigi põlewkiwi-tööstusele Tallinnas: „Talituswiis helepruuni wärwi walmistamiseks põlewkiwist", „talituswiis põlewkiwi tooresõli ja tema destillaatide hapu reaktsiooni kaotamiseks ja õlide üheajaliseks pesemiseks hapu reaktsiooni kaotamise otstarbel", „talituswiis kunstkiwide ja sideainete walmistamiseks põlewkiwi tuhast."

Ootawad Balti linade hinna langemist.

Siri linawabrikud loodawad, nagu Inglise lehtedes teatatakse, et Balti ja Wene linad odawamaks lähewad kui nad praegu on.

Piirituse salawedu Soome.

Nagu nüüd kindlaks tehtud, on aasta jooksul üle Helsingi Soome salakaubana piiritust sisseweetud kokku 48 milj. Soome marga eest. Kogu Soome ranna kaudu sissewẽetud salawiin aasta jooksul teeb wälja 54 milj. Smk.

Saksamaa majanduslisest elust.

Perenaise kursisedel oli 17. aug. Leipzigis, sealse ajakirjanduse teatel järgmine:

Nael wõid	1.500.000	marka.
Nael raswe	750.000	„
Üks muna	45.000	„
Nael loomaliha	800.000	„
Nael sealiha	1.200.000	„
Nael maksaworsti	1.400.000	„
Nael wärsk. kartulid	30.000	„
Üks tsitron	20.000	„

Turuhindade järele maksis nael Shoti heeringaid 300.000 marka, lillekapsa pea 100—120 tuhat, sibulad 50.000 m. nael.

Sõit tänawa raudteel maksis 160.000. Wagunid olid tühjad. Mõnedes on sõitjad, sest on inimesi, kellel wana tariifi järele piletid wõetud.

Need hinnad ei ole ainult sakslastele kallid, waid ka wäljamaalastele. Näit. ei saanud ühe dollari eest selle päewa ametlise kursi järgi kahte naela wõid ega sealiha, kuna Eestis üle nelja naela wõid wõib saada.

Kuidas niisugune olukord elamiseks mõjub, näitab wäljawõte ühest erakirjast: „. . . Elatakse siin arwamata kitsalt. Kõik on peensusteni kokkuhoidlikud, eriti söömises. Paksusid inimesi näed harwa. Inimesed on kollased alatoitlusest, pooluimased näljast, kurwad. Ollakse kadedad, ahned jne., kui selleks wähegi põhjust. Arusaadaw.

Kaubanduslist tegewust sisemaal ei ole enam suurt midagi. Sisemaal ei ole enam turgu. Wälisturul muidugi wõib siinne tööstus wõistelda, sest tööjõud on odaw."

Kannatab seisukorra all kõige raskemini keskseisus, kelle sissetulekud ühes elukallidusega ei ole tõusnud.

Nõutakse nüüd ägedalt riigipanga direktori lahkumist. Riigipank wabandas hiljuti, et tema ei jõua niipalju raha trükkida kui tarwis. Teised ütlewad, et niisuguse seletusega ei maksa wälja tulla, sest Saksamaal on kiirpressa küllalt ja riigipangal ei ole muud teha kui paar ametnikku iga trükimasina juure seadida. Iga linnawalitsus ja eraettewõte annab nüüd oma raha wälja. Pangad panewad tshekid raha asemel käima. See ajab seisukorra seda pahemaks, sest et aseraha üldist rahahulka suurendab ja raha odawamaks teeb.

Läti-Inglise kaubandus.

Nagu Läti kindralkonsul Londonis teatab, on Inglise walitsus lubanud 50.000 Inglise naela (umbes 12 milj. latti) kaubakrediiti kaubanduse edendamiseks Lätiga. Laen on määratud peaasjalikult tööstuse ja põllumajandusmasinate tarwis ja jaotatakse wälja üheks aastaks, wõib aga igakordse walitsuse loaga pikendatud saada. Laen antakse Inglise äridele, kes siis omalt poolt kauba Läti äridele laenuks annab. Lubatud summast on juba 26.000 naela ära tarwitatud.

Läti wäljawedu Inglismaale on kaswamas, nagu „Br. S." teatab. Iseäranis käib see wõi ja munade wäljaweo kohta. Wiimase 2 nädala jooksul on Lätist wäljaweetud Londoni 2819 kasti mune. Wõihinnad Inglismaal näiwad jälle püsiwamaks muutuwat ja eriti Läti wõi kohta maksetawat juba 6 shillingit tsentnerilt rohkem, kui kõige parema Prantsuse kauba eest, kuna läinud aastal wõrreldes sellega 24 shillingit wähem makseti. Läti leht awaldab arwamist, et aja jooksul Läti wõi Daani wõiga wõib tõusta ühewäärtusliseks.

Ka Siberi wõi olewat jälle Inglise turule ilmunud, selle eest maksetakse aga ainult 150 sh. tsentnerilt. Senini on sisseweetud umbes 300 kasti sarnast wõid.

Majanduslikud teated ühisriikidest.

(Eesti konsulaadilt New-Yorgis.)

Teadete põhjal, mis kogutud ühisriikide waranduse hindamise komitee poolt, on ühisriikides iga elaniku kohta warandust 3,600 doll. wäärtuses ja riigi sisemist wõlga 112 doll., iga elaniku kohta jättes 3,488 doll. wäärtuses warandust iga elaniku kohta. Seda wiimast summat ei saa pidada lõpulikuks, sest et praegu teada ei ole, kui palju ühisriikide kapitaali on wäljamaa ettewõtetes, kui suur on ühisriikide ekspordööride wõlasumma wäljamaale ja peale selle weel maksud, mis lähewad seltskondliste asutuste ülewalpidamiseks nagu koolid jne. Ühisriikide elanikkude aastane sissetulek on 70.000.000.000 doll. ehk 630 doll. iga elaniku kohta. Sisemine laen ulatab 22.349.707.365 doll. Kui sellest maha arwata 10 biljoni dollarit laenu wälisriikidele, jääb iga ühisriigi elaniku kohta 112 doll. Aruande aasta jooksul, mis lõppes 30. juuniga s. a., wähenes ühisriikide sisemine wõlg 6,50 doll. wõrra elaniku pealt.

oooooooooo

Põllumajandus.

Põllumajandusline ülewaade Järwamaalt.

Tänawune aasta, mis alguses põllumehele õige lootusrikas näis olewat ja wiljasalwed täita tõotas, teeb nüüd põllumehele palju muret.

Kewadine külm ühes kauakestwate wihmasadudega pani wesistel ja madalatel metsaheinamaadel heinakaswu täiesti seisma, nii et madalatel luha heinamaadel heinasaak kaugelt alla rahuloldawa on. Sedagi natukest, mis elanikud suure waewaga soomätastelt kärpida said, ähwardab suur wesi käest ära wõtta. Ainult kõrgematel arumaadel ja ristikheina põldudel on heinakasw rahuloldaw ja isegi hea. Kuid üldiselt on Järwamaal, kus rohkesti järwesid ja rabasid, heinamaad ja karjamaad wiletsad soorībad, milledest palju tulu ei ole.

Heinategu on paljudel alaliste wihmasadude tõttu weel pooleli; heinahunnikud ja loog ujuwad kesk wett. Paljudel jõeäärsetel heinamaadel on kogu mahaniidetud loog allawett läinud. Madalatel heinamaadel ujuwad isegi heinakuhjad ja küünid wee sees, nii et heinade rikkiminek möödapääsemata on.

Parem lugu pole ka põlluwiljadega. Rukis, mis kewadel kõigist põlluwiljadest kõige lopsakam ja tugewam näis ja mille õitsemise aeg haruldaselt ilus oli, on nüüd tormist ja wihmast maha löödud ja segamini paisatud. Et pead paiguti wastu maad peksetud, siis on karta tera idanema minemist. Rukkilõikusega tehti algust mõnelpool juba 17. aug., kuid üldiselt on rukis weel roheline ning nõuab walmimiseks weel mitu päewa aega. Et rukis segamini ja risus, siis ei saa teda muul wiisil koristada, kui sirpidega. Sirpidega lõikamine on siin wanaks moodiks jäänud ja isegi sirbid nurka wisatud, sellepärast on tänawu, kus jällegi esiisade põllutööriistad tarwitusele peab wõtma, sirpidest puudus. Et sirpe nõudjate arwuga wõrreldes kewadel hoopis wähem telliti, siis on kauplustes kõik sirpide tagawarad läbi müüdud. Paljud on sunnitud sirpe teiste käest laenama. Seni koristati rukis kas wikatitega ehk lõikusemasinatega.

Et rukki külwiks wana seeme suuremal osal talupidajatel puudub, siis peab seemendamine kuni uue seemne saamiseni wiibima. Ainult need, kellel seemet tagawaraks oli, alustasid seemendamist 20. augustil.

Oder tõotab anda mitterahuldawat saaki, sest odra uss, kes ümbruses oma ennenägemata häwitustööd teeb, on hea lõikuse lootusest kriipsu läbi tõmmanud. Lõikus tõotab saada nii kõrrelt kui ka tera poolest täiesti wilets. Kaer on hea aasta kaerakaswuga wõrreldes ka halwem, mis kewadistest külmadest ja kewadisele wihmale järgnewast põuast tingitud.

Kõige paremini on kaswanud hernes ja segahein, mis paiguti maha heitnud. Kartulid on wiimaste niiskete ilmade tõttu sirgunud, ning neist wõiks sügiseks wast rahuloldawat saaki loota, kui öö-külmad enneaegu nende kaswu seisma ei pane. Et ööküilmad tänawu õige warakult näiwad kätte tulewat, seda tõendawad esimesed jahedad ööd wastu 18. ja 19. aug., mis mitmel pool maa õige walgeks tegid. Kui külmad wara hakkawad käima, kus tööd kõik hilise sügise peale kokku kuhjuwad, siis on kindel, et põllumehe wiljasalwed jällegi tühjaks jääwad, ning põllumees peab, nagu möödaläinud aastalgi raha puuduses kiratsema. Paljud on juba nüüd, kus heinasaak äpardanud, aegsasti loomi müüma hakanud, et neist wähegi hinda saada.

Järwala.

Toetussummad Tartu näituse auhindadeks.

Näituste auhindadeks on järgmiste asutuste poolt toetussummasid määratud.

Tartu maakonnawalitsus — 50.000 mrk. Tartumaa pank — 10 tuhat marka; Eesti kindlustuse selts määrab tuletõrje abinõude, tulekindlate ehituste ja materjaalidele — 25.000 mk. Tartumaa kinnituse selts — eeskujulikkude tulekaitse abinõude ja tuleõnnetuse suhtes wähem kardetawate hoonete plaanide eest — 25.000 mrk., kui sarnaseid wäljapanekuid ei ole, siis wõib nimetatud summa näituse juhatuse äranägemise järele ärakasutatud saada; Tartu linnawalitsus wabastab põllumajanduse ja tööstuse näituse lõbustusmaksust tingimisega, et pool sellest maksust määratakse auhindadeks Tartu linnas asuwate tööstuse ettewõtete saadustele, mis nimetatud näitusel wälja pannakse; Põhja Pank — 15.000 mrk., mida hobuste ja loomadele wäljaanda palub.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus — 1 Ventzky Corect ader N. N. C. 3, hind Mrk. 7.000. 1 Arvika ader nr. 3. hind Mrk. 7.000 1 separaator „Westfalia" S. 175, hind Mrk. 6.000. 1 Teguri ader 2 hob., hind Mrk. 2.300. 1 piimaweo kann 30 liitr., hind Mrk. 1.700. Wõru põllumeeste selts — 2 suurt hõbe- ja 2 suurt pronksauraha. Eesti tarwitajateühisuste keskühisus — eeskujuliku majapidamisüksuse eest — 10.000 marka ja kunstwäetuskatsete eest — 5.000 m.; kui niisuguseid wäljapanekuid ei ole, siis seemnekaswatamise ja sordiparandamise eest — 7.500 mrk. ja kunstwäetuse katsete eest — 7.500 mrk.

Kaubandus - tööstusministeerium — 25.000 mrk. Eesti tööstuse paremate wäljapanekute eest; Wiljandi Eesti põllumeeste selts — 2 hõbeauraha, 3 pronksauraha ja 5 kiituse-kirja; Põllumajandusline keskühisus „Estoonia" — piimaasjanduse wäljapanekute eest — 5.000 marka; põllutööministeeriumi põllumajanduse peawalitsuse poolt — 10.000 marka. —a

oooooooooo

Turu teated.

Rakwere turg 22. augustil.

Maarahwast turul wähe, mis sellest oleneb, et igalpool kibe rukkilõikus täies hoos on. Terawilja müügil wähe, hinnad endised, ainult liha juures on hinna-tõusu märgata.

Wiljaturul: rukkid — 250—260 mrk., odrad — 180—200 mrk., kaerad — 200—220 mrk., rukkijahu — 260—280 mrk., nisupüül — 400—425 mrk., sepikujahu — 350—380 marka puud. Odratangud — 20—25 mrk., krupid — 25 mrk., ülesõelaodrajahu — 18—20 mrk., herned 20 mrk., läätsed — 25 mrk. toop.

Rukkileib — 6—6,5 mrk., peenleib — 13—14 mrk., sepik — 12 mrk., sai — 15 —17 mrk. nael. Prantssaia nael 25 marka. Wäiksed saiad 5 mrk. tükk.

Lihaturul: Terwe sea wiisi — 36—40 marka nael; müügilaudadel sealiha 40—60 mrk., loomaliha — 24—28 mrk., lambaliha — 26—28 mrk. nael. Ploomiraswõ — 60—65 mrk. nael, teeworst — 30—40 mrk., suitsuworst — 40—55 mrk. nael.

Kalaturul: Wärskeid räimi wähe, sajast nõuti 45—50 mrk., soolasilgud — 8—10 mrk., kilud — 12 mrk., heeringad — 15—17 mrk. nael. Suitsuräime kümme — 8—10 mrk.

Karjasaadused: Soe-piim — 11 —12 mrk., hapu-piim — 5—6 mrk. toop, pütiwõi — 65—70 mrk., meiereiwõi, paberisse pakitud — 75—80 mrk. nael. Juustu nael — 40—70 marka.

Kanamuna küme — 60—65 marka.

Aiawilja turul: Kartuli tsetwerik 180—200 m., toop 8—10 marka; porgandi kimp 5 m., sibula kimp 5 m., peedi tükk 2—3 m., kaalid 3—10 m. kurgid 10—20 m., kapsapea 15—20 m., herne toop 15 marka.

Marjaturul: Metsamaasikaid wähe, toop 30 m., aiamaasikad 40—45 m., waarikad 40—50 m., karumarjad 30—40 m., mustad sõstrad 40—45 m. toop. Punaseid sõstraid rohkesti, toop 15 marka, mustika toop 25—30 m.

Heinaturul: Metsaheina rohkesti müügil, puudast küsitakse 40—50 marka, ostjaid wähe. Põlluheina puudast makseti 60—70 marka, headust ja kuiwust arwesse wõttes.

Muud segakaubad: Mee nael 70 —75 mk., tapetud kanad 100—120 m., elusad noored kuke pojad 25—40 marka. Seapõrsad 800—1500 marka suuruse järele. Kodune seebi nael 35—40 marka.

—L—

oooooooooo

Kursid.

Tallinna börse kursisedel.

23. augustil, 1923. a.

	Tehtud.	Ostjad.	Müüjad
1 Dollar . .	347,50	346	347,50
1 Naelsterling .	1584	1578	1585
1000000 Saksa m. .	—	60	80
100 Soome „	—	952	962
100 Rootsi krooni .	—	9250	9255
100 Daani „ .	—	6410	6510
100 Prantsuse fr. .	—	1935	1965
100 Hollandi guld.	—	13625	13725
100 Läti rubla .	—	133,60	137
100 Tsheho-Sl. kr.	—	1010	1040
1 kuldrubla . .	—	170	—
100 Itaalia liiri .	—	1495	1525

Wäärtpaberid	Nominaal wäärtus	Wiimane diwidend	Ostjad	Müüjad
Obligatsionid				
D. W. Wõidulaen	100	—	97	110

Riia, 23. aug.

1 Inglise nael	23.45
1 dollar	5.15
100 Eesti marka	1.53
100 Poola marka	0.0035

oooooooooo

Kirjawastused.

G. L. Tallinnas. Teie kirjutus sisaldab tõendusi, mis näitab, et Teie tuttaw ei ole korraldustega, mis meie seltskondliste organisatsioonide poolt masina tarwitamise hõlbustamiseks ja edendamiseks põllutöös tehtud ja tehtakse. Kirjutus jääb awaldamata.

oooooooooo

Wäljaandja Kirjastuse Osaühisus „Kaja".
Wastutaw toimetaja A. Tupits.

Estoonia teaater

Reedel, 24. augustil j. a.
kell pool 8 õhtul
Alandatud hindadega.

„Aida"

G. Verdi ooper 7 pildis.

— —

Laupäewal, 25. augustil j. a.
kell pool 8 õhtul.

„Neetud talu"

A. Kitzbergi 4. waat. komöödia

Draamateaater

Wabaõhu-etendused laulupeo platsil
Laupäewal, 25. aug. j. a.

„Kuningas Oidipus"

Algus kell 9 õhtul.

— —

Pühapäewal, 26. aug. j. a.

„Ohwer"

Algus kell 9 õhtul.

Piletite hinnad 25—75 mk teelmilligil Draamateaatri kassas 21. jkp. alates kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.. Etenduste päewil kella 6-st peale lõunat laulupeo platsil.

Lauljaid,

kes „Ohwri" wabaõhu-etendusel laulupeo ajal kaasa laulsid, palutakse lahkesti reedel 24. jkp. kell pool 6 p. l. lauluplatsile „Ohwri" peaproowile ilmuda.

Silmaarst

Dr. N. Genss

wõtab wastu l. 8—11 ja 3—1/26
Harju uul. nr. 45, krt. 7.

Automobilistid

Annan tunde automobiili tundmaõppimiseks teoreetiliselt kui ka praktiliselt ja walmistan linnawalitsuse eksamite wastu Põhjalikult wõtan läbi automobiilide peal tarwitatawad elektriaparaadid, nagu: dünamo, magneeto, starter, akkumulaator, automaatilised woolukatkestajad jne., millest õpilast tutwustan selleks wastawa elektriteooriaga. Eriliselt tähelpanu juhin uuemate luksusautomobiilide elektrisiseseadete peale. Soowijaid warustan eestikeelsete õpeabinõudega, illustreeritud aparaatide joonistustega ja elektrisiseseadete skeemidega. Girgensoni uul. nr. 18, krt. 17. Kõnetunnid kl. 9—11 homm., ja 4—7 õhtul.

Wärsket kõrgewäärtuslist

Rootsi superwoswaati

18—20 protsendilist, Kure märgiga 6-puudal. kottides

soowitab ladust suuremal ja wähemal arwul

C. A. Wirkhaus,

Tartus, Peterburi uul. 42. Telefon 195.

Müük kõigis linnades Eestis ja tähtsamates raudtee jaamades.

KINNITUS AKTSIA SELTS

EESTI LLOID

Tallinnas, Pikk uul. nr. 28.

Kõnetraadid: 6—24, 17—03.

Tulekinnitused
Elukinnitused
Onnetusjuhuste kinnitused.
Weokinnitused

5883

Hinnitage oma warandust ja elu kunni weel aega.

E. T. K.

Keemiakauba-osakond ostab suuremal arwul
terweid kammepuust
petrooleumiwaate.

Pakkumised saata Estoonia puiestee 15,
E. T. K. Keemiakauba-osakond.

Teatan Karksi ja Halliste perenaestele et olen Saksaweski willa töö hinda alandanud

ja maksab kunni edaspidiseni:

kraasimine 20 marka willa naela pealt
ja ketrus 10 „ „ „ „

Saksaweski tööd headus on Teil juba palju aastaid tuntud ja pannakse selle peale ka edaspidi ise äranis rõhku.

Aupaklikult K. RUBEL, Saksaweskil.

Heinrich Lanz'i wabriku
wiljapeksugarnituurid

hobustega weetawad ja isesõitjad

Rootsi originaal THERMAENIUS'e peksumasinad ühes MATHILDEDAHL'i lokomobiilidega
Isesõitja kummishlauhid, weeklaasid, manomeetrid
Peksumasinate teras trumliliistud
Torude waltsid, asbestpapp nöör, klingerid
Peksumasinate- ja kuiwatussõelad
Rootsi „Herkules" niidumasinad ja rehad
Kõiksuguste niidumasinate lisajaod
Rootsi koorelahutajad „Alfa" ja „Globe" ja nende lisajaod
Rootsi piimakannud, kurnad „Ulax"
Wõimasinad ja -pressid, piima- ja koorejahutajad „Astra"
Gerberi aparaadid, pipetid, korgid jne.
Täielikud meierei-sisseseaded
Riia Rasewsky adrad ja nende tiiwad, terad
Tuulamismasinad ja nende sõelad
Wankripussid ja -teljed, loomaketid
Laua- ja detsimaalkaalud, wihid
Masinarihmad ja rihmakruwid
Masina-, tsilindri-, koorelahutaja-, auto- ja mootorõli
Heeringad, sool.

C. A. WIRKHAUS,

(asut. 1880).
Tartus, Peterburi uul. 42. Tel. 195.

Iseseisew bilans-
raamatupidaja,

mitmekülgse praktika ja kogemustega kontori töödes otsib **wastawat teenistust.**
Nõus wäljaspoole Tallinnat ehk maale. Pakk. s. l. t. „Ab. 85".

Müüa

75 puuda hästi idanewat, järelproowitud wana

seemnerukist

Tallinn, Pirita tee 8, Mend.

Ohwitser-invalitid

30 a. wana 120.000-margalise aastapensiooniga

soowib naist wõtta.

Pakkumised elulookirjeldusе- ja päewapildiga saata Suure-Jaani, A. Muttli raamatukauplusesse nr. 34.

Wõtan wastu

äripäewadel kella 9—12 ja kella 4—6.

Närwi-, soonte- ja sisemised-haigused

Röntgeni kabinet
ja
arstivali liired

Dr. F. Klau

Tartus,
Küütri uul. nr. 8-b.

Pühajärwe wallas

wõtab „Kaja" ja „Teataja" tellimisi wastu peremees herra A. Laos.

Pangodi wallas

wõtab „Kaja" ja „Teataja" tellimisi wastu herra J. Waldson, Laane talus.

Oma tööstuse:

Wankrimääret,
Köied,
Nöörid,
Ohjad
ja masinarihmad

Ladus petrooleum ja masinaõli.

Kaubamaja

Jaan Maim

A.-S.

Tartu, Wabriku uul. 3, telefon 3-59.
Kauplus Kaubahoow 21-a, tel. 4.71.

Pärsti masinatarwitajate ühisus müüb täiesti uue

saeweski ja täiesti torras olewa wiljapeksumasina

(Marshall) ära. — Saeweskit wõib näha ja teateid saada Uno Pohrti wabrikus Wiljandis, ehk ühisuselt Pärsti mõisas.

30. augustil kell 10 hommikul müüakse awalikul

enampakkumisel

likwideeritud Rakke turbatööstuses (Rakkes) mitmesugune turbatööstuse warandus ja sisseseaded, nagu tööliste barakk, raudtee roopad, wagonetid, turbapressid, tagawara osad, tööriistad jne.

Pakkujatel tuleb 10 protsent kautsjoni enne pakkumist sisse maksta. Pakkumise alghindu ja ütlikasjalisemaid teateid saab Riigi Turbatööstuse juhatusest, Tallinn, Kohtu uul. nr. 8, igapäew 11—12 ja pakkumise päewal Rakkes enne pakkumist.

Riigi Turbatööstuse juhatus.

A.-ü. „Ühiselu". Tallinnas, Pikk uul. 42.